

IMPACTE ECONÒMIC DE LA INDEPENDÈNCIA DE CATALUNYA EN L'ESPORT

divendres 13 de juny de 2014

ÍNDIX

0. Objecte i abast del treball	4
1. Metodologia	4
2. Actualització del pes econòmic de l'esport a catalunya	5
3. El sector de l'esport a catalunya comparat amb europa	10
4. Supòsits d'incidència de l'estat propi sobre el sector de l'esport a Catalunya	12
5. Incidència econòmica de la independència sobre el VAB	25
6. El cas d'un país històric petit: dinamarca	27
7. Cas d'estudi: la federació catalana de futbol	31
8. Conclusions	33

Qui som i que fem

La Plataforma ProSeleccions Esportives Catalanes és una associació sense ànim de lucre que va néixer el 5 de maig del 1998 amb un objectiu molt clar: aconseguir el reconeixement internacional de les seleccions esportives catalanes. Des de la Plataforma ProSeleccions Esportives Catalanes no només creiem en aquest dret sinó que hi treballem fent costat a les federacions catalanes perquè dia a dia augmenti el nombre d'esports on les nostres seleccions són reconegudes oficialment. Hi haurà qui dirà que això és un somni però les xifres demostren el contrari. Actualment ja hi ha fins a 21 esports on els esportistes catalans han aconseguit el dret de competir a nivell internacional. Entre d'altres, futbol sala, hoquei patins, biketrial, korfbal, pitch & putt, bowling o dards. I tenim el suport de la majoria de la població catalana, com ho demostra la recollida de signatures que es va fer l'any 1999 per modificar la llei de l'esport al Parlament de Catalunya, en què se'n van aconseguir 521.249.

La Plataforma treballa amb el suport de les administracions públiques, com la Generalitat de Catalunya, els ajuntaments, els consells comarcals i les diputacions. L'entitat organitza activitats divulgatives a diferents punts del territori destacant les diferents edicions del Dia de les Seleccions Catalanes, del Premi President Companys, la participació a la festa dels Súpers o tallers i xerrades arreu del país.

La Plataforma davant el moment polític i social actual

En l'actualitat, la Plataforma ProSeleccions participa activament en el moviment a favor del dret a decidir i de la independència de Catalunya, perquè això suposaria el reconeixement internacional de totes les federacions del nostre país i la participació oficial de totes les seleccions catalanes. I seria beneficiosa per tots els estaments de l'esport català (federacions, clubs, esportistes, aficionats). En aquest àmbit, col·labora activament amb l'Assemblea Nacional Catalana, Òmnium Cultural i forma part de la Coordinadora d'Entitats que treballa en diversos projectes per eixamplar la majoria social en favor del dret a decidir i la consecució de la independència per Catalunya.

Així mateix membres de l'entitat participen i coordinen la sectorial d'esportistes de l'Assemblea Nacional Catalana. Fruit d'aquesta col·laboració, s'ha posat en marxa la campanya L'Esport per la Independència que vol agrupar totes les iniciatives del món de l'esport en favor de l'estat propi, difondre els beneficis que la independència portarà a l'esport català i convèncer la gent del món de l'esport perquè col·laborin en el procés.

Plataforma Proseleccions Esportives Catalanes
Passatge Permanyer 3, Barcelona, Catalunya
Correu electronic: info@seleccions.cat
Telèfon: 935538220

0. OBJECTE I ABAST DEL TREBALL

L'actual procés polític que viu Catalunya és propici per posar sobre la taula la incidència que podria tenir la independència sobre diferents aspectes econòmics i socials. El sector de l'esport, una de les activitats probablement més emblemàtiques de la societat, forma part del bloc d'àrees d'interès per conèixer les conseqüències que portaria la creació d'un Estat propi.

Per això s'ha dut a terme aquest treball, el qual té una finalitat molt concreta que és la de quantificar econòmicament quin podria ser l'impacte en l'economia de l'esport d'una decisió de caràcter polític com és el pas de ser regió autònoma a ser un Estat sobirà, amb capacitat de decisió al voltant de les polítiques a aplicar i sobre la base de ser un país normal, com poden ser França o Itàlia, o per posar exemples més propers en dimensió, Suïssa, Dinamarca o Txèquia, per citar-ne alguns.

Per aconseguir aquest objectiu ens plantejem tres objectius instrumentals:

- actualitzar les estimacions macroeconòmiques disponibles sobre Catalunya relatives al sector de l'esport;
- analitzar un país europeu de referència i de característiques similars a les de Catalunya i, per tant, veure fins a on podria arribar l'esport en una Catalunya independent;
- establir el bloc de factors associats a una hipotètica independència que poden tenir incidència econòmica sobre el sector de l'esport i quantificar-ne, sempre que sigui possible, aquesta incidència.

1. METODOLOGIA

L'economia de l'esport acumula una considerable trajectòria d'anàlisi, tant a nivell agregat com, sobretot, a nivells més específics, microeconòmics, a remolc de l'interès que el tema va despertar fa uns anys als Estats Units entre acadèmics i pràctics.

L'estudi de l'economia de l'esport es pot dividir en dues grans àrees:

- l'economia de l'esport, que inclou el pes econòmic de l'esport, que ens interessa en una part d'aquest treball;
- determinants econòmics i impacte de les activitats esportives (els determinants del rendiment esportiu, l'impacte econòmic dels grans esdeveniments esportius, l'economia dels esports professionals en equip, la globalització del mercat de treball pel talent esportiu, entre altres).

A Catalunya cal destacar la tasca feta per l'Observatori Català de l'Esport, una unitat de l'INEFC, que recull i publica sistemàticament estadístiques d'aquest sector, algunes de les quals de caràcter econòmic, que permeten fàcilment fer-se una idea de la importància i la dinàmica de l'activitat a Catalunya.¹

En aquest treball, perseguint els objectius indicats en el capítol introductori, ens hem basat en diferents instruments metodològics. En l'anàlisi del pes o la contribució de l'esport en l'economia catalana s'ha utilitzat la mateixa metodologia que es va emprar en l'elaboració de l'estudi publicat per la Secretaria General de l'Esport (2010) *El pes econòmic de l'esport a Catalunya*. No creiem que calgui donar els detalls de la metodologia, que es poden trobar en aquesta obra. Sí, però, que en fem una descripció estilitzada per tal de deixar assentats els conceptes bàsics que s'utilitzen i com s'arriba al concepte que ens interessa, que és el Valor Afegit Brut (VAB en endavant), equivalent a un concepte d'ús més freqüent, el PIB, que és el VAB més els impostos i menys les subvencions.

En la provisió de béns i serveis esportius, els productors utilitzen dos grans tipus d'*inputs*: d'una banda, els consums intermedis, és a dir, compres que fan a tercers, especialistes en cada cosa (materials, serveis, etcètera); de l'altra, la contractació del que anomenem factors primaris, concretament treball (persones) i capital (obres, equipaments, instal·lacions,...). Aquests darrers, el treball i el capital, són els que afegeixen valor per part del productor al bé o servei esportiu que ell ofereix al mercat. Aquest valor que es genera a les organitzacions i que correspon al treball i al capital és el que coneixem com a VAB. Quan el sumem al valor dels consums intermedis necessaris per produir el bé o el servei, dona com a resultat el valor de la producció. La comptabilització dels consums intermedis implica mesurar els costos materials que la provisió de béns i serveis comporta; així es capta, des del punt de vista de l'oferta, l'efecte d'arrossegament que exerceixen els productors esportius sobre ells mateixos i sobre la resta de sectors econòmics.

La mesura del pes econòmic de l'esport es fa a partir de les pautes del que es coneix com a comptes satèl·lit, un enfocament metodològic basat en l'estimació dels principals agregats econòmics del sector de l'esport: producció, consums intermedis, valor afegit brut, remuneració dels assalariats i excedent brut d'explotació. Així doncs, la valoració econòmica del sector es fa des de la perspectiva de l'oferta (producció) i el primer pas consisteix a identificar els productors de béns i serveis

¹ Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya. [En línia]. 1a versió. Barcelona. INEFC. <www.observatoridelesport.cat>

associats a l'esport, tant des de la vessant privada com des de la vessant pública.

Els productes esportius poden ser béns i serveis propis o característics de l'esport, o béns i serveis derivats o connexos. Els productes propis són els que estan vinculats directament a l'activitat esportiva d'un productor (fabricació de material per a la pràctica esportiva, proveïment de serveis esportius, etc.). Els productes connexos es manifesten com a conseqüència de l'existència d'una activitat esportiva, però no són intrínsecs a aquesta activitat, sinó oferts per sectors econòmics no catalogats específicament com a esportius. Són, però, complementaris a l'existència i a la pràctica de l'esport (serveis de transport, allotjament i restauració, assegurances, etc.).

En aquest estudi centrem l'atenció només en el sector de l'esport entès com a productes propis, sense considerar els derivats o connexos, amb l'excepció feta dels mitjans de comunicació i de les apostes, que les considerem sector esport.

En l'estudi s'identifiquen els diferents tipus de productors, i per cada un d'ells s'analitzen els seus comptes de resultats (i si no és possible, les seves despeses), que ofereixen la informació econòmica necessària per estimar el seu VAB específic, i després, el VAB agregat de tot el sector. Per a la valoració d'aquests agregats es poden utilitzar les definicions i conceptes de la comptabilitat nacional, que ofereix una representació quantificada de la realitat econòmica referida a àmbits territorials i temporals determinats.

Pel que fa a la comparativa de Catalunya amb altres països europeus en termes de VAB, s'han utilitzat els resultats obtinguts en un recent informe de la Comissió Europea (2012) en el qual es fa una estimació del VAB esportiu país per país, així com els seus efectes multiplicadors sobre la resta de l'activitat econòmica (efectes directes i indirectes). L'estimació efectuada en la principal accepció del sector és comparable amb la que fem nosaltres, amb l'avantatge que permet extrapolar, si cal, els efectes indirectes amb uns multiplicadors d'activitat que són de notable fiabilitat atès el rigor tècnic de l'exercici, l'amplitud de la mostra de països en què es basa i el tractament informatiu homogeni que se'n fa.

2. ACTUALITZACIÓ DEL PES ECONÒMIC DE L'ESPORT A CATALUNYA

RESULTATS AGREGATS

Un dels objectius d'aquest estudi era actualitzar el pes del sector de l'esport en l'economia catalana. Després d'analitzar les dades disponibles podem assegurar que el sector de l'esport a Catalunya va generar de mitjana el 2009 i 2010 la xifra de 2.396,6 milions d'euros de VAB. Això significa un 1,34% del VAB del conjunt de l'economia. Comparant aquesta xifra amb la que es va calcular per l'any 2006 (1,14% del VAB), es produeix un augment d'una mica més de 500 milions d'euros, que representa un increment del 27,7%. Així, el pes del sector en aquests 3-4 anys ha guanyat 0,20 punts en el VAB generat a Catalunya.¹

Quadre 1. VAB del sector de l'esport per tipus de productor (En milers d'euros)

	2009 - 2010		2006	
	Milers €	%	Milers €	%
Sector públic	310.273	12,9%	259.917	13,9%
Sector Privat	2.086.338	87,1%	1.615.920	86,1%
TOTAL	2.396.611	100,0%	1.875.837	100,0%

Font: Elaboració pròpia i Generalitat de Catalunya SGE (2010)

¹ El VAB utilitzat és el corresponent als anys 2009 i 2010 de la Comptabilitat Regional d'Espanya que elabora l'INE. Segons aquesta font, el VAB català a preus corrents va ser de 179.477 milions d'euros el 2009 i de 178.058 el 2010 (dades provisionals). El 2006 va ser de 164.204 milions d'euros.

Al Quadre 2 es presenten les xifres agregades del sector de l'esport a Catalunya el 2009-2010 amb especificació del productor, independentment de si és públic o privat.³ Com es pot comprovar, les institucions privades sense finalitat de lucre (IPSFL en endavant) són el principal productor esportiu, amb un pes del seu VAB sobre el total del 55,6%, seguides del sector privat amb ànim de lucre, amb el 30,4%, l'educació esportiva amb el 8,7% i el sector públic amb el 5,3%.

Quadre 2. Agregats econòmics del sector de l'esport per productor (2009-2010)

(En milers d'euros)

	(a)	(b)	(a)+(b)	(c)	(a)+(b)+(c)
	Remuneracions assalariats	Excedent brut explotació	VAB	Consums intermedis	Valor de pro- ducció
SECTOR PRIVAT	495.981	230.868	726.849	712.610	1.439.459
Societats	345.675	166.263	511.938	501.361	1.013.298
Persones físiques	-	12.217	12.217	-	12.217
Mitjans de comunicació	150.306	52.388	202.694	211.250	413.944
IPSFL	1.042.771	288.571	1.331.342	798.249	2.105.590
Federacions esportives	22.736	4.460	27.196	28.134	55.330
Consells esportius	6.160	139	6.299	6.259	12.558
Clubs esportius	1.013.876	283.972	1.297.847	763.856	2.061.703
SECTOR PÚBLIC	84.660	43.273	127.932	272.329	400.261
GENERALITAT DE CATALUNYA	20.016	10.404	30.419	93.538	123.957
<i>Consell Català de l'Esport</i>	6.789	541	7.330	53.452	60.782
<i>Centre d'Alt Rendiment</i>	4.157	1.766	5.922	3.363	9.285
<i>Ports de la Generalitat</i>	1.112	604	1.716	1.726	3.442
<i>Equacat, SA</i>	984	182	1.165	468	1.633
<i>Circuit de Catalunya</i>	3.110	2.911	6.021	31.164	37.185
<i>Estació d'Esquí La Molina</i>	2.864	3.358	6.222	2.854	9.076
<i>Estació d'Esquí Vall de Núria</i>	1.001	1.043	2.044	513	2.557
DIPUTACIONS	2.281	1.166	3.446	11.466	14.912
AJUNTAMENTS	62.364	31.704	94.067	167.325	261.392
EDUCACIÓ ESPORTIVA	209.812	677	210.489	3.049	213.538
Ensenyament no universitari	196.303	-	196.303	-	196.303
INEFC	8.563	677	9.240	3.049	12.289
Universitats	4.946	-	4.946	-	4.946
TOTAL	1.833.223	563.388	2.396.611	1.786.236	4.182.847

Font: Elaboració pròpia

³ Tant als mitjans de comunicació com a l'educació esportiva hi ha productors públics i privats.

Entre els productors del sector privat les societats són el grup més rellevant: suposen un 70,4% del total del VAB d'aquests productors. Pel que fa a les IPSFL, destaquen els clubs esportius, amb el 97,5% del VAB d'aquestes institucions i un 54,2% del total del VAB esportiu català. En el sector públic destaquen els ajuntaments, amb un 73,5% del total del VAB esportiu públic, mentre que en l'àmbit de l'educació esportiva el productor més destacat és l'ensenyament no universitari (sigui públic o privat) amb un 93,3% del total de l'activitat.

Sector privat amb ànim de lucre

Societats

En aquest apartat s'hi inclouen aquelles entitats que tenen com a objectiu principal obtenir beneficis i prenen la forma de persones jurídiques o societats. Per exemple, empreses que produeixen articles esportius, comerços minoristes d'articles esportius o empreses de gestió d'equipaments per a la pràctica esportiva, entre d'altres. Amb diferència, el grup de productors privats identificats com a societats són els que acumulen la part més important del sector de l'esport.

Quadre 3. Agregats econòmics de les societats per sectors (2009-2010)

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
F. de velers i embarcacions	516	410	106	1.071	1.587
Conf. de roba esportiva	37.376	30.650	6.726	81.300	118.675
F. de calçat esportiu	1.915	1.051	864	5.080	6.995
F. de vehicles per a ús esportiu	4.805	3.400	1.405	27.684	32.489
F. d'articles d'esport	32.303	18.504	13.799	32.744	65.046
F. d'armes, bicicletes i embarcacions ús esp.	33.956	18.837	15.119	52.206	86.162
Comerç a l'engròs i al detall de roba i calçat esportius	33.085	20.182	12.903	29.659	62.744
Comerç a l'engròs i al detall d'articles d'esport	49.270	30.721	18.550	28.794	78.064
Refugis de muntanya	14.859	12.493	2.366	14.152	29.010
Lloguer d'articles esportius	3.031	1.716	1.315	4.738	7.768
Activitats dels gimnasos i altres	292.337	204.713	87.624	216.585	508.922
Apostes esportives	8.487	2.999	5.488	7.351	15.837
	511.938	345.675	166.263	501.361	1.013.298

Font: Elaboració pròpia

Persones físiques

Les persones físiques en el sector esportiu són, normalment, treballadors autònoms que treballen com a monitors d'esports, jugadors i entrenadors professionals en

qualsevol esport o àrbitres d'espectacles esportius, per bé que també n'hi ha que treballen en el comerç, en instal·lacions esportives com a administradors o gestors, o en la gestió d'apostes esportives.³

El VAB esportiu de les persones físiques catalanes va ser de 12,21 milions d'euros de mitjana en els anys 2009 i 2010.

Mitjans de comunicació

L'esport, com a espectacle, genera un conjunt de productes connexes relacionats amb els mitjans de comunicació: premsa, ràdio i televisió. Els mitjans de comunicació van generar el 2009-2010 un VAB esportiu de 202,7 milions d'euros anuals, dels quals un 45,9% correspon a la impressió i edició de periòdics i revistes. El sector de la programació i emissió de programes de ràdio i televisió suposa el 33,8% del total, dels quals un 39,0% correspon a emissores del sector públic. Finalment, el pes del sector de producció i distribució de programes de televisió és de 9,5%.

Quadre 4. Agregats econòmics dels mitjans de comunicació per sector (2009-2010)

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Impressió de periòdics	21.941	16.408	5.533	31.483	53.423
Edició de periòdics i revistes	92.942	69.781	23.161	106.023	198.964
Producció i distribució de programes de televisió	19.342	14.533	4.809	22.064	41.406
Programació i emissió de programes de ràdio i televisió	68.470	49.585	18.885	51.681	120.151
<i>Sector privat</i>	<i>41.744</i>	<i>31.110</i>	<i>10.635</i>	<i>38.102</i>	<i>79.846</i>
<i>Sector públic</i>	<i>26.726</i>	<i>18.476</i>	<i>8.251</i>	<i>13.580</i>	<i>40.306</i>
Total	202.694	150.306	52.388	211.250	413.944

Font: Elaboració pròpia

Institucions privades sense finalitat de lucre

Les institucions privades sense finalitat de lucre (IPSFL) que es consideren en aquest estudi són tres: les federacions esportives, els consells esportius i els clubs esportius.

Federacions esportives i consells esportius

El Consell Català de l'Esport ha proporcionat certes dades corresponents al 2010 de les federacions esportives i dels consells esportius però, a efectes d'aquest estudi, aquesta informació només inclou les despeses de personal. És per això que la resta d'agregats econòmics, producció i consums intermedis, s'han

³ L'any 2006 el total de persones físiques relacionades amb l'esport a Catalunya van ser 2.036.

estimat a partir del pes que aquestes variables tenien el 2006 sobre les remuneracions dels assalariats. Per trobar les dades del 2009, s'han deflactat les del 2010 amb l'IPC corresponent a serveis recreatius, esportius i culturals de Catalunya (Quadre 5).

Quadre 5. Agregats econòmics de federacions esportives i consells esportius

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Clubs esportius	1.297.847	1.013.876	283.972	763.856	2.061.703

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Consell Català de l'Esport

Clubs esportius

A Catalunya hi ha al voltant de 8.200 clubs actius que constitueixen la base principal de la seva activitat esportiva, tant en la vessant de participació com en la de competició. Així, promouen iniciatives, fomenten el gust per l'esport, són centres de reunió i intercanvi, organitzen competicions i, juntament amb el voluntariat, són el principal suport a l'organització d'esdeveniments esportius.²

Quadre 6. Estructura de les despeses dels clubs esportius (2009-2010)

(En milions d'euros)

	2009		2010	
	Milers €	%	Milers €	%
CONSUMS INTER-MEDIS	755,762	37,1%	771,950	37,0%
REMUNERACIONS ASSALARIATS	999,135	49,0%	1.028,616	49,3%
TRIBUTS	50,724	2,5%	51,078	2,4%
AMORTITZACIONS	232,579	11,4%	233,562	11,2%
TOTAL DESPESES	2.038,199	100,0%	2.085,206	100,0%

Font: Elaboració pròpia a partir de SGE (2010b), SABI i FC Barcelona

Quadre 7. Agregats econòmics. Clubs esportius

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Federacions esportives	27.196	22.736	4.460	28.134	55.330
Consells esportius	6.299	6.160	139	6.259	12.558
Total	33.495	28.896	4.599	34.393	67.887

Font: Elaboració pròpia a partir de SGE (2010b), SABI i FC Barcelona

Sector públic

Metodologia

Com en el cas de les institucions sense finalitat de lucre, la definició i l'obtenció del VAB de les administracions públiques presenta certes particularitats ja que no són un productor de mercat. Així, el valor dels béns i serveis produïts per aquest tipus d'institucions es calcula a partir de la suma dels costos de producció en què han incorregut. Les partides de cost que es consideren són els consums intermedis, la remuneració dels assalariats i el consum de capital fix. Si es deixen de banda els impostos lligats a la producció i les subvencions d'explotació, que no són rellevants en la producció de les administracions públiques, el VAB d'aquest sector s'obté, d'acord amb la manera que s'avalua la producció, com a suma de la remuneració dels assalariats i del consum de capital fix. Finalment, atès que l'excedent brut d'explotació s'obté deduint la remuneració dels assalariats del VAB, es dedueix que l'excedent d'explotació de les administracions públiques és igual al seu consum de capital fix.

Generalitat de Catalunya

En aquest apartat es presenten les dades econòmiques del Consell Català de l'Esport, del Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat, de l'empresa pública Ports de la Generalitat (pel que fa a la seva activitat relacionada amb els ports esportius), la societat mercantil Equacat, el consorci del Circuit de Catalunya i les estacions d'esquí de la Molina i la Vall de Núria.

Quadre 8. Agregats econòmics. Generalitat

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Consell Català de l'Esport	7.330	6.789	541	53.452	60.782
CAR	5.922	4.157	1.766	3.363	9.285
Ports de la Generalitat	1.716	1.112	604	1.726	3.442
Equacat	1.165	984	182	468	1.633
Circuit de Catalunya	6.021	3.110	2.911	31.164	37.185
Estació d'esquí de la Molina	6.222	2.864	3.358	2.854	9.076
Estació d'esquí de la Vall de Núria	2.044	1.001	1.043	513	2.557
Total	30.419	20.016	10.404	93.538	123.957

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de la Sindicatura de Comptes

Diputacions provincials

Les diputacions són una part petita de les despeses de l'administració pública en esport.

Quadre 9. Agregats econòmics. Diputacions

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Diputacions provincials	3.446	2.281	1.166	11.466	14.912

Font: Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, INE i elaboració pròpia

Ajuntaments

Les corporacions locals són el principal productor públic del sector de l'esport, com ho demostren els agregats econòmics que es presenten al quadre 10.

Quadre 10. Agregats econòmics. Ajuntaments

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Ajuntaments	94.067	62.364	31.704	167.325	261.392

Font: Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques, INE i elaboració pròpia

Educació esportiva

El tractament de l'educació esportiva es fa distingint l'ensenyament no universitari, l'ensenyament universitari i l'INEFC, per cada un dels quals es presenten els agregats econòmics resultants.

Quadre 11. Professorat i valoració econòmica

(En professors i en milers d'euros)

Tipus d'ensenyament	Professorat			VAB (milers d'euros)		
	Públic	Privat	Total	Públic	Privat	Total
Infantil i primària	2.272	997	3.269	85.497	35.394	120.891
Educació especial	23	14	37	871	493	1.364
Secundària	960	411	1.371	41.303	16.604	57.907
Règim especial (esport)	320	60	380	13.759	2.383	16.142
Total	3.575	1.482	5.056	141.429	54.874	196.303

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació

Quadre 12. Agregats econòmics. Educació esportiva

(En milers d'euros)

Activitats	VAB (a+b)	Remunerac dels assalariats (a)	Excedent Brut d'Explotació (b)	Consums intermedis (c)	Valor de la producció (a+c)
Ensenyament no universitari públic	141.429	141.429	0	0	141.429
Ensenyament no universitari privat	54.874	54.874	0	0	54.874
INEFC	9.240	8.563	677	3.049	12.289
Universitats	4.946	4.946	0	0	4.946
Total	210.489	209.812	677	3.049	213.538

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació (ensenyament no universitari) i de la Sindicatura de Comptes (INEFC i universitats)

3. EL SECTOR DE L'ESPORT A CATALUNYA COMPARAT AMB EUROPA

Aspectes metodològics

Per bé que la quantificació de l'aportació del sector de l'esport a l'economia dels països desenvolupats ha estat objecte d'interès, els exercicis s'han realitzat amb metodologies diferents i partint de nivells d'informació, en quantitat i qualitat, que feien difícilment comparables els resultats entre països. Això ha canviat substancialment des de la publicació el 2012 d'un treball impulsat per la Comissió Europea, que cobreix tots els països membres de la UE.

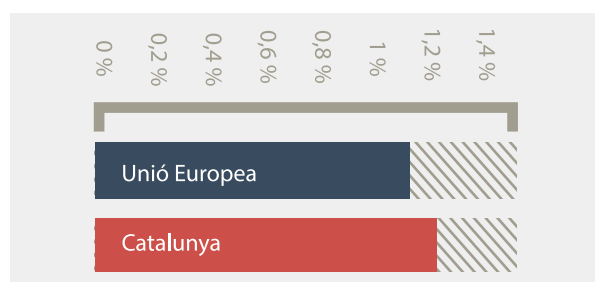
El treball, titulat *Study on the Contribution of Sport to Economic Growth and Employment in the EU*,³ omple un buit en el camp dels estudis del sector, atès que, a banda de l'esforç de quantificar tants països, garanteix que la metodologia que s'aplica és la mateixa per a tots ells. Aquesta metodologia respon a un patró únic de demanda d'informació i de definició estadística: conceptes inclosos a la NACE 92.6 Rev.1.1, una accepció limitada a les activitats estadísticament catalogades com a "esport" (roba esportiva, materials esportius, polítiques esportives, etcètera).

L'estudi de la CE però, no inclou els mitjans de comunicació ni les apostes esportives. De cara a poder fer la comparació, doncs, traurem aquests dos conceptes del VAB que hem presentat en el capítol anterior. Concretament, el VAB català en termes comparables amb la UE és de **2.185 milions d'euros, que representa un 1,22% del VAB total**.

El VAB esportiu català comparat amb el conjunt de la UE

D'acord amb els resultats del treball, a la Unió Europea la participació del sector en el VAB és d'un 1,13%⁴. En valors absoluts el sector a tota la UE suma un VAB de 112.180 milions d'euros.

Gràfic 1. Pes econòmic de l'esport a la UE i a Catalunya (% VAB total)

Font: Elaboració pròpia i CE (2012)

El VAB de l'esport a Catalunya té un pes del 1,95% del VAB esportiu de tota la Unió Europea.

Si considerem el VAB indirecte generat pel sector de l'esport, l'activitat econòmica que arrossega l'esport tal i com el considerem en aquest treball, l'efecte multiplicador que té sobre altres activitats (en turisme, restauració, salut, etcètera), és 1,66. Així, el VAB directe de 112.180 milions a la UE s'enfila fins als 186.206 milions d'euros i passa a tenir un pes sobre el total del VAB d'un 1,88%. No sembla massa arriscat poder aplicar aquest mateix multiplicador al cas català per tal de determinar amb una mica més de precisió l'abast que té el sector tenint en compte aquests efectes indirectes. Així, el VAB català relacionat amb l'esport, incloent-hi les activitats que són arrossegades per aquest sector, passaria dels 2.185 milions d'euros de VAB (valor homogeneïtzat amb la UE) a 3.627, que significaria un percentatge del VAB de 2,03%.

La UE engloba realitats econòmiques molt diferenciades que anirà bé de segmentar per tal de realitzar comparacions amb certes homogeneïtats. Vegem tres grups de països: els petits històrics, els petits que són independents des de fa relativament pocs anys i els països grans.

Estats petits històrics avançats

Incloem en aquest grup set països comunitaris relativament petits en termes de població, sense considerar micro-estats com podrien ser Luxemburg o Liechtenstein. Es tracta d'Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, Irlanda, Països Baixos i Suècia. Tot ells són països dels més desenvolupats del món, dels més rics, dels més competitius i entre els que tenen majors nivells de cohesió social.

Quadre 13. Indicadors de VAB en petits estats europeus històrics

País	VAB (milions €)	%VAB TOTAL	VAB PER HABITANT (€)	PPP € UE27=100	
				Índex	CPPI
Àustria	4.650	2,12	551	131	420
Bèlgica	2.270	0,84	205	119	172
Dinamarca	3.200	1,82	573	125	459
Finlàndia	1.900	1,39	352	115	306
Irlanda	1.370	0,96	299	130	230
Països Baixos	4.250	0,93	254	129	197
Suècia	1.390	0,54	147	129	114
Mitjana	2.719	1,23	263	126	212
Catalunya	2.185	1,22	292	97	301

Font: Elaboració pròpia, CE(2012) i Eurostat

⁶ COMISSIÓ EUROPEA. Study on the Contribution of Sport to Economic Growth and Employment in the EU. [En línia]. Comissió Europea, 2012. < <http://ec.europa.eu/sport/library/documents/eusf2012-executive-summary-study-costegaiteu-august-2012.pdf> >

⁷ Les dades de base que s'utilitzen en l'exercici són les corresponents a l'any 2005.

El VAB esportiu generat per habitant a Catalunya és de 292 euros, un nivell un 11% superior al conjunt dels sis països. Ara bé, si corregim aquest indicador per la capacitat adquisitiva de la renda, és a dir considerant les diferències en els nivells de preus dels diferents països, obtenim un VAB per habitant en paritat de poder de compra (PPP al Quadre). Amb aquesta correcció, amb capacitats adquisitives equivalents, el VAB per habitant a Catalunya encara és més gran, concretament un 42% superior al del conjunt dels set països.

Petits nous estats independents

Incloem en aquest grup sis països comunitaris petits en termes de població que han aconseguit la independència en el decurs dels darrers 25 anys. Es tracta d'Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Letònia, Lituània i Txèquia. A excepció d'aquest darrer, que és més gran en població que Catalunya (10,5 milions d'habitants) els altres estats són més petits i alguns d'ells considerablement més petits. Així, el més proper a Catalunya és Eslovàquia, que té 5,4 milions d'habitants; però la resta en tenen 3 o menys: Estònia en té 1,3 i Letònia en té 2.

Quadre 14. Indicadors de VAB en nous estats petits

Font: Elaboració pròpia, CE(2012) i Eurostat

País	VAB (milions €)	%VAB TOTAL	VAB PER HABITANT (€)	PPP € UE27=100	
				índex	EPPP
Eslovàquia	320	0,73	59	75	79
Eslovènia	410	1,66	200	82	243
Estònia	130	1,35	97	69	141
Letònia	110	0,91	54	62	87
Lituània	120	0,65	40	70	57
Txèquia	710	0,8	68	79	86
Mitjana	193	1,14	92	72	123
Catalunya	2.185	1,22	292	97	301

Així doncs, comparativament amb els països recentment independitzats membres de la UE, el sector de l'esport català és bastant més gran que el conjunt d'aquests països i que la major part d'ells analitzats individualment. Es troba, també, molt per sobre en termes de VAB esportiu per habitant.

Estats grans

Considerem ara els cinc estats comunitaris amb l'economia més gran. Es tracta d'Alemanya, Espanya, França, Itàlia i el Regne Unit.

En aquest context, el que és més rellevant és el pes del sector sobre el conjunt de l'economia i, en aquest punt, ens trobem que el país on més importància econòmica té el sector de l'esport és el Regne Unit, on representa l'1,52% del VAB total. El segon país és Alemanya, on el VAB de l'esport representa l'1,34% del VAB total, un

percentatge també superior al català. En canvi, els altres tres estats grans enregistren percentatges inferiors (Espanya 1,08%, França 0,95% i Itàlia 0,76%).

En el cas espanyol, Catalunya representa el 21% del VAB generat a tot l'Estat. Si es prescindís de l'aportació catalana (l'actual "resta de l'Estat"), el pes del sector de l'esport en el VAB de tota l'economia baixaria del 1,08% actual a un 1,05% (vegeu Quadre 15).

Quadre 15. Indicadors de VAB en grans Estats europeus

Font: Elaboració pròpia, CE (2012) i Eurostat

El VAB esportiu generat per habitant a Catalunya, de 292 euros, és un 9% superior a la mitjana del conjunt dels

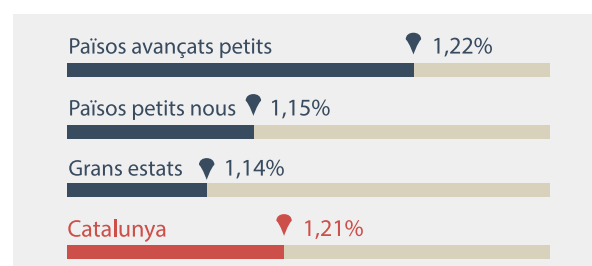
País	VAB (milions €)	%VAB TOTAL	VAB PER HABITANT (€)	PPP € UE27=100	
				índex	EPPP
Alemanya	27.110	1,34	331	122	271
Espanya	10.410	1,08	226	97	233
França	14.710	0,95	224	108	208
Itàlia	9.750	0,76	164	99	166
Regne Unit	24.840	1,52	390	110	354
Mitjana	17.364	1,13	267	107	246
Catalunya	2.185	1,22	292	97	301
<i>Espanya-Catalunya</i>	<i>8.225</i>	<i>1,05</i>	<i>214</i>	<i>97</i>	<i>233</i>

cinc països. Si corregim aquest indicador per la capacitat adquisitiva de la renda, el VAB per habitant a Catalunya encara és més gran, atès l'inferior nivell de preus relatius que tenim respecte a aquests països.⁸ Amb aquesta correcció, el VAB esportiu per habitant a Catalunya és un 22% superior al de la mitjana dels països considerats.

Així doncs, comparativament amb els cinc països més grans de la Unió Europea, el sector de l'esport català té una dimensió absoluta moltíssim més baixa, en correspondència amb la magnitud poblacional i econòmica del país. Però en termes relatius, es troba més desenvolupat, amb nivells una mica inferiors als que registra Alemanya. Pel que fa a l'Espanya, sense Catalunya l'estat es distanciarà una mica més dels registres que té el sector a Catalunya.

Resum

Gràfic 2. Pes econòmic de l'esport a diferents grups de països de la UE i a Catalunya. (en percentatge del VAB total). Font: Elaboració pròpia i CE (2012)

⁸ Hem considerat el mateix índex per Catalunya que per Espanya.

4. SUPÒSITS D'INCIDÈNCIA DE L'ESTAT PROPI SOBRE EL SECTOR DE L'ESPORT A CATALUNYA

Les experiències de secessió que s'han produït en el decurs de les darreres dècades a Europa han tingut conseqüències sobre el sector de l'esport dels nous països però en general estan poc documentades. L'objecte del nostre treball és precisament realitzar un exercici d'anticipació sobre la incidència econòmica que pot tenir una hipotètica independència de Catalunya sobre el sector de l'esport. La base en la qual ens basem és la situació de partida del sector econòmicament parlant, les experiències internacionals de secessió i els referents de diferents països de dimensió comparable amb Catalunya i, finalment, les opinions d'experts en esport del propi país. En aquests ingredients cal afegir els resultats d'investigacions que s'han efectuat sobre l'esport i que són aplicables al nostre exercici.

Així, en aquest capítol establirem els fonaments i els supòsits que assumim per quantificar la previsible incidència de la independència sobre la generació d'activitat, que mesurem a través del VAB, el nostre indicador de referència. Ho fem analitzant catorze àmbits diferenciats potencialment generadors d'un nou VAB.

Indústria

El sector industrial genera actualment un VAB que hem estimat en 111 milions d'euros de mitjana el 2009-2010, i un valor de producció de 311 milions (capítol 2).

L'activitat productiva del sector industrial català depèn de la seva competitivitat, no pas del fet que el país estigui integrat en un altre de més gran o del fet que sigui políticament independent. La venda de productes esportius fabricats a Catalunya, sigui al propi mercat català, sigui al mercat espanyol, sigui als mercats exteriors, es fa perquè els compradors consideren que satisfan necessitats, més enllà de l'estatus polític del país d'origen.

Per tant, la independència de Catalunya no hauria de tenir incidència en aquest àmbit, excepció feta de dues circumstàncies hipotètiques derivades de la secessió, que entenem que, en cas que es donessin, tindrien poc relleu sobre les grans xifres econòmiques del sector. Ens referim, d'una banda, a la possibilitat d'un boicot per part del mercat espanyol i, de l'altra, a l'estatus comercial que tingués una Catalunya independent en el context europeu.

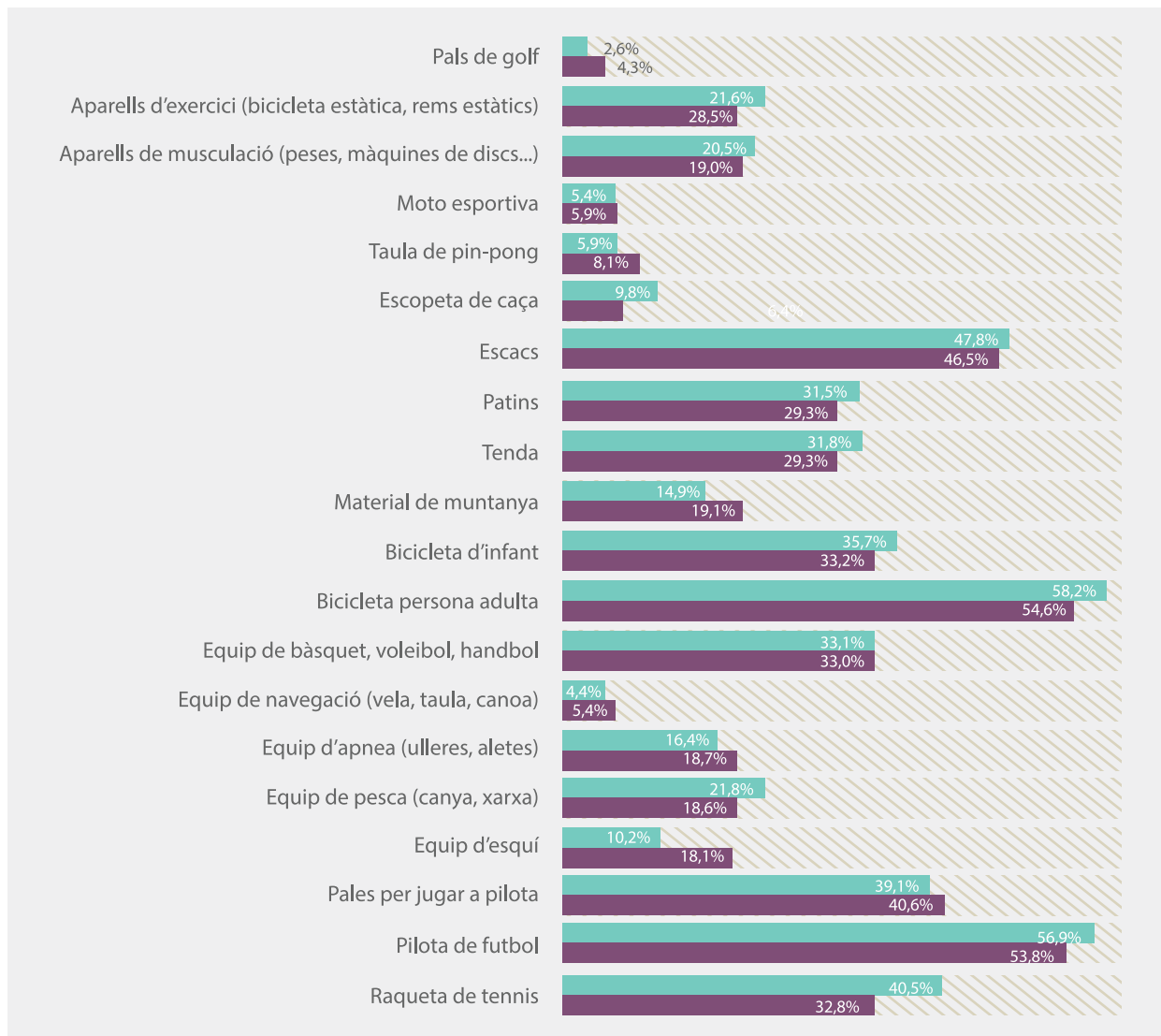
Comencem pel segon punt. Hem suposat que Catalunya seguiria formant part de l'espai econòmic europeu, amb lliure circulació de mercaderies, de treball i de capitals, i amb l'euro com a moneda. És a dir, una situació idèntica a l'actual des de la perspectiva comercial. Això podria ser així tant si Catalunya fos membre de la UE i de la zona euro, com si, alternativament, tingués establerts tractats econòmics amb la UE com tenen, per exemple, Noruega o Suïssa i que, a la pràctica, comparteixen un mercat únic comercialment parlant.

Per una altra banda, es podria donar el cas que el mercat espanyol apliqués un cert boicot a productes esportius elaborats a Catalunya. Efectivament podria passar, però pel tipus de productes (molt especialitzats) i a la vista de les experiències internacionals de boicots, creiem que tindria una incidència poc significativa sobre la indústria. A més a més, és necessari tenir present dues coses més relatives a l'economia dels boicots: 1) que acostumen a ser temporals, i 2) que hi hauria una possibilitat versemblant que el mercat català fes una rèplica al boicot, beneficiant així el mercat interior de les empreses catalanes d'aquest sector.⁹

Actualment, el mercat interior català de productes industrials relacionats amb l'esport, parteix d'uns nivells d'equipament per part de la població molt semblants a la resta d'Espanya (Gràfic 3). Destaquen uns majors nivells d'equipament en aquells esports en què Catalunya té una bona dotació, com per exemple l'esquí, o en esports amb gran tradició, com per exemple el muntanyisme.

⁹ Per a un tractament detallat d'aquest tipus de problemàtiques aplicat al cas català veure: Guinjoan, M.; Cuadras, X. (2011). Sense Espanya. Balanç econòmic de la independència. Pòrtic.

Gràfic 3. Llars amb material per a la pràctica de l'esport. 2010 (en percentatges)

Font: Observatori Català de l'Esport

Atès que el consum d'aquest tipus de productes va associat al nivell de renda, la població entén que el canvi d'estatus polític de Catalunya per ell mateix no hauria de comportar majors nivells de consum en un sector que a part d'estar ben equipat, té unes pràctiques esportives relativament altes, com veurem en els epígrafs següents. Això sí, el fet de poder augmentar el nivell de renda a resultes de l'eliminació del dèficit fiscal podria fer incrementar la despesa en productes esportius.

Comerç

L'activitat comercial relacionada amb el sector de l'esport a Catalunya genera 82 milions d'euros de VAB, amb un valor de la producció de 141 milions. Aquest sector inclou el comerç al detall i el comerç al major (capítol 2).

El comerç al detall de productes esportius està orientat al mercat interior català. El nivell d'activitat d'aquest sector depèn de manera molt directa del consum esportiu, és a dir, de la pràctica esportiva i de l'adquisició de serveis (gimnasos, entre altres). Per tant, té molt poc a veure amb l'estatus polític d'un país i en canvi en té molt amb el nivell de renda (veure més endavant l'epígraf relatiu a serveis).

Pel que fa als serveis comercials al major, es tracta d'una activitat d'intermediació que tant va orientada al mercat interior català com al mercat de la resta d'Espanya i fins i tot el mercat internacional. Una hipotètica independència de Catalunya no hauria de representar un canvi significatiu d'aquest tipus de comerç quan va orientat al mercat català. Pel que fa al mercat internacional d'aquest sector tampoc, suposant la continuïtat de la pertinença catalana a l'espai econòmic europeu i amb l'euro com a moneda.

Pel que fa al comerç al major orientat al mercat espanyol, es poden fer les mateixes consideracions respecte a la possibilitat d'un boicot a les empreses comercials catalanes que hem vist en l'epígraf 4.1 sobre indústria. Probablement la incidència d'un boicot en aquest àmbit encara seria més baixa que en el cas de la indústria pel fet que la intermediació no acostuma a deixar rastre sobre l'origen geogràfic del producte tal i com el deixa el producte industrial. Malgrat tot, si això fos un problema, hi ha moltes maneres d'ocultar l'origen tant dels productes industrials com de l'activitat d'intermediació per evitar els efectes d'un hipotètic boicot de caràcter comercial.

Serveis

El sector dels serveis esportius genera un VAB que hem estimat en 319 milions d'euros de mitjana el 2009-2010 i un valor de la producció de prop de 562 milions (capítol 2). En el concepte de serveis hi ha inclòs, com a més important, l'activitat de gimnasos i similars, a part del lloguer d'articles esportius, apostes esportives i els refugis de muntanya.

De la mateixa manera que la compra de materials per a la pràctica de l'esport, la compra de serveis, el que podem anomenar globalment la despesa privada en esport, depèn fonamentalment del nivell de renda de la població.⁵ L'informe de la Comissió Europea (2012) deixa ben clar que els països rics gasten més en esport que el països pobres, i que això és així no només en termes absoluts sinó també en termes relatius: el pes del sector de l'esport en el VAB és inferior als països comunitaris amb baixos nivells de renda, comparats amb els que tenen nivells de renda més alts. El mateix informe indica que a partir de dades transversals de tots els països es pot concloure que l'elasticitat de la renda de l'esport és 1,14, és a dir, un augment de la renda d'un 1% porta associat un augment del VAB esportiu de l'1,14%.

Catalunya té un nivell de PIB per habitant que se situa en la banda alta europea quan el comparem amb països petits avançats: amb 29.300€ per càpita (any 2011), es troba una mica per sobre de Finlàndia i una mica per sota de Bèlgica, Dinamarca o Suècia, els tres per sota dels 32.000€, i clarament per sobre de Portugal, que no arriba als 20.000€.

Lamentablement, les dades sobre de despesa en esport a nivell de països tenen molts problemes de disponibilitat i d'heterogeneïtat. No passa el mateix amb l'estat espanyol. Retindrem que el perfil de renda del país és alt i que, d'acord amb les reflexions anteriors, li correspon un nivell de consum alt, i passem a veure en quins nivells se situa respecte a Espanya.

Tres indicadors són útils per veure com estem: la despesa global en esport, el grau de participació esportiva de la població i la pràctica competitiva.

a) Despesa privada en esport

La despesa privada en esport, d'acord amb el Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, en el seu *Anuario de estadísticas deportivas 2013*, amb dades relatives al 2011, va ser de 759 milions d'euros a Catalunya. Sobre la despesa total de les famílies això va significar un 0,9%, el mateix percentatge que al conjunt de l'estat espanyol (Quadre 36).

Quadre 16. Indicadors econòmics de consum esportiu

Concepte	Catalunya	Resta d'Espanya	Espanya
Despesa total (milions €)	759	3.650	4.409
% de la despesa total	0,9	0,9	0,9
Distribució (milions €)			
Serveis	576	2.841	3.417
Equips	183	809	993
Total	759	3.650	4.409
Distribució (%)			
Serveis	75,9%	77,8%	77,5%
Equips	24,1%	22,2%	22,5%
Total	100,0%	100,0%	100,0%
Despesa per habitant (€)	104,4	94,0	96,0

Font: Elaboració pròpia a partir de l'*Anuario de estadísticas deportivas 2013*

El que resulta més diferent en aquesta comparativa és la despesa per habitant, que a Catalunya és de 104,4 euros per persona a l'any, davant dels 94 de la resta de l'estat. En aquest punt val la pena destacar que algunes altres comunitats autònomes

¹⁰ Vegeu per exemple una il·lustració de la incidència de la caiguda de la renda sobre el consum de serveis esportius a El País de 20/10/13 "Los gimnasios, en baja forma".

tenen nivells de despesa considerablement superiors als catalans. Es tracta de Navarra (157€), Madrid (127€), País Basc (123€) i les Illes Balears (120€).

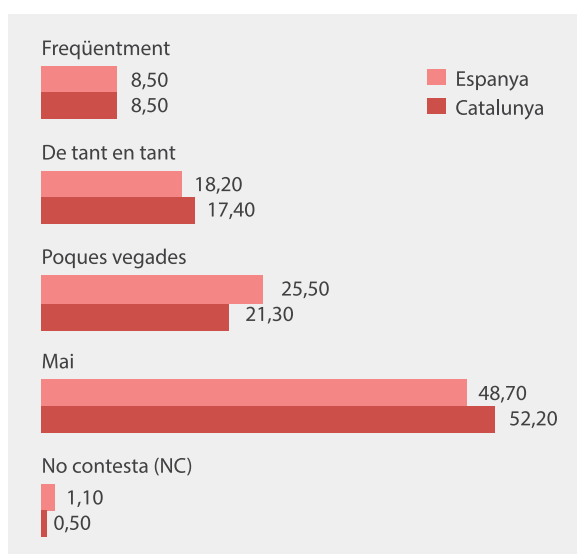
Un indicador de consum de serveis el tenim en la pràctica esportiva organitzada (abonaments a gimnasos, socis de clubs, etcètera). A Catalunya afecta al 44,9% de la població, un percentatge clarament superior al 32,3% que s'enregistra al conjunt de l'estat. El major consum català es dona en tots quatre ítems de consum considerats en l'enquesta (Gràfic 4).

Gràfic 4. Pràctica esportiva organitzada. 2010

Font: Observatori Català de l'Esport

Gràfic 5. Grau d'assistència a esdeveniments i espectacles esportius. 2010

Font: Observatori Català de l'Esport

No hi ha motius per pensar que la independència hagués de modificar aquest perfil d'hàbits de manera substancial. La novetat més gran serien els partits de seleccions nacionals, que ara no se celebren de manera oficial i regular, i que constituïrien una nova activitat esportiva amb capacitat de convocatòria als camps i de generar més interès televisiu i major potencial de generar VAB addicional, com veurem a l'apartat de seleccions nacionals.

b) Participació esportiva individual

D'acord amb dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports, a partir d'una enquesta realitzada el 2010,¹¹ les persones que practiquen esport a Catalunya són el 43,5% de la població (50,7% per part dels homes i 36,4% per part de les dones). Aquest percentatge es troba en la banda alta entre les comunitats autònomes (al conjunt de l'estat el percentatge és del 40%), i és superat per Navarra (45,8%), Rioja (45,6%), Madrid (45,5%) i Illes Balears (45,4%).

Per tenir una comparativa internacional hem de recórrer a una enquesta europea realitzada el 2010 en la qual es demanava "cada quan practica exercici o juga a algun esport". Les respostes possibles eren "regularment", "amb alguna regularitat", "rarament" i "mai"; les dues primeres, que assimilem a les persones que fan esport, sumen pel conjunt de la UE el 40%. Espanya se situa en la banda baixa dels països, amb un 39%, i per Catalunya, fent una extrapolació a partir del seu nivell respecte al conjunt d'Espanya, se situaria una mica per sobre de la mitjana comunitària.

Quadre 17. Freqüència d'exercici o pràctica d'algun esport per part de la població. (en percentatges)

País	Regularment	Amb alguna regularitat	Total
Suècia	22	50	72
Finlàndia	17	55	72
Irlanda	23	35	58
Països Baixos	5	51	56
Eslovènia	13	39	52
Luxemburg	12	39	51
Bèlgica	16	34	50
França	13	35	48
Alemanya	9	40	49
Dinamarca	14	32	46
Regne Unit	14	32	46
EU27	9	31	40
Espanya	12	27	39
Catalunya*	13	29	42

* Estimació

Font: Eurobarometer: Sport and Physical Activity, Comissió Europea (2010), i elaboració pròpia

¹¹ Encuesta de Hábitos Deportivos en España 2010, recollides a l'Anuario de estadísticas deportivas 2013.

D'acord amb les dades sobre la pràctica d'esport a aquests països, sembla que a Catalunya tindria camp per córrer, més a remolc de l'augment de renda que no pas com a conseqüència de la independència, que com veurem després hi tindria una incidència molt limitada.

D'acord amb el Ministeri, el 2012 a Catalunya hi havia 8.219 clubs federats, amb 596.000 llicències d'esport federat; representa 81 llicències per cada 1000 habitants. Aquest és un registre un 7,2% superior a la mitjana espanyola, que és de 76. Per sobre de Catalunya hi ha Navarra (117 llicències per 1000 habitants) i el País Basc (98).¹²

En futbol, Catalunya té 144.000 llicències; per bé que pot seguir creixent, segurament ho farà a ritmes més lents en un futur, també en funció de la renda.

En el context descrit d'un sector esportiu considerablement desenvolupat entre la població catalana ens preguntem si la independència pot incidir en augmentar o disminuir aquest nivell de participació i, en definitiva, si ho pot fer també la despesa i el VAB generat per aquest sector. La resposta és que de manera directa no. Ja hem dit que la despesa depèn del nivell de renda i no de l'estatus polític d'un país.

De manera indirecta o induïda la independència hi podria incidir bàsicament a través tres vies diferents subjectes, no obstant, a grans interrogants. La primera és l'augment de la renda que es produiria al país com a conseqüència de l'eliminació del dèficit fiscal. Però es necessita pressupost per recuperar la despesa en serveis bàsics després de les retallades al llarg dels darrers anys, per la càrrega del deute públic que la Catalunya independent hauria d'assumir, pels serveis centrals que hauria de crear, etcètera. Per aquesta via, al nostre entendre, creiem que a mig termini només caldria esperar una millora en la despesa pública, però no una millora del nivell de renda disponible com a conseqüència de la independència que permetés augmentar el consum privat de béns, equips i serveis esportius

La segona incidència induïda podria venir precisament de la major despesa pública en inversió i en transferències corrents cap a federacions per organitzar les lligues nacionals, per exemple. Però aquestes despeses no augmenten la renda de les famílies per gastar més en esport de manera rellevant. La seva incidència en el VAB la considerarem més endavant quan tractem el sector públic.

Una tercera incidència la tindriem en la inducció de més despesa privada que podria produir-se pel fet de disposar de seleccions nacionals. Podria comportar, per exemple, més marxandatge, més producció de samarretes i més comercialització.

Apostes esportives

L'activitat de les apostes esportives a Catalunya genera un VAB que hem estimat en 8,5 milions d'euros anuals. L'activitat la fan empreses privades i el seu VAB real no és fàcil de calcular i, si es pogués, hi hauria notables problemes d'assignació geogràfica de rendes.

A Catalunya els ingressos dels darrers anys derivats de les *quinieles* esportives han estat aquests:

2008	109 milions €
2009	108 milions €
2010	94 milions €
2011	75 milions €

En considerar la incidència que podria tenir la independència sobre el joc i el VAB, cal indicar que aquesta activitat en genera relativament poc. Cal tenir present que l'aposta és essencialment una transferència de renda entre els individus que juguen: entre els que juguen i no guanyen, i els que juguen i guanyen. Aquesta transferència acostuma a ser un percentatge elevat del que es juga. Una petita part del que es juga va a parar al subjecte sobre el qual es basa l'aposta (per exemple la federació de futbol, la Lliga, etcètera) i una altra part és el VAB que genera el gestor de les apostes (personal, amortitzacions i benefici), generalment un petita fracció del que s'ha apostat.

Cap d'aquests elements que s'han indicat hauria de modificar-se substancialment per la independència. Probablement s'activaria el sistema d'apostes sobre la lliga nacional de futbol (per posar un exemple) i la part de VAB que genera Loterías y Apuestas del Estado assignable a Catalunya es quedaria aquí.

En conjunt doncs, i amb un criteri més aviat conservador, suposem que la independència no comportaria cap augment significatiu del VAB en l'àmbit del joc i, si el comportés, seria molt petit per considerar-lo en les grans xifres agregades.

Persones físiques

Es tracta de persones, normalment autònoms, que treballen com a monitors, jugadors, entrenadors professionals, administradors d'instal·lacions esportives,... El VAB que generen a Catalunya l'hem estimat en 12,2 milions d'euros.

¹² Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2013)

Pel que fa a les persones físiques que estan relacionades amb la despesa privada, la independència no hauria d'afectar el seu nivell d'activitat, de la mateixa manera que creiem que no afectaria el consum de gimnasos o la compra de béns per a la pràctica de l'esport.

En canvi, l'augment de l'activitat competitiva al voltant de clubs i de federacions (lligues catalanes) i l'aparició d'un mercat de seleccions absolutes, faria augmentar l'activitat de les persones vinculades. Aquest aspecte, que comportaria un augment del VAB, està inclòs en l'apartat de clubs i seleccions nacionals, com a part de la major despesa que aquests farien i el VAB que aquesta despesa portaria associat entre les persones físiques que treballen en esport.

Mitjans de comunicació

El sector de mitjans de comunicació a Catalunya genera un volum d'activitat que hem quantificat en uns 203 milions d'euros anuals de mitjana pel període 2009-2010, corresponents a un valor de la producció xifrat en 414 milions. Del total de VAB, un 57% es genera al voltant de la premsa escrita i el 43% restant al voltant de la ràdio i la televisió.

Les enquestes posen en relleu que a Catalunya hi ha un alt consum de mitjans de comunicació d'àmbit esportiu, n'hi ha una mica més que al conjunt de l'estat espanyol. Quines previsions es poden fer pel que fa a la producció i el consum en la hipòtesi de la independència?

La independència no hauria de comportar canvis en l'activitat actual dels mitjans de comunicació relacionats amb els esports d'elit que ara tenen més seguidors (futbol, bàsquet, F1, motociclisme, etcètera). On la independència podria comportar canvis respecte a l'actualitat seria en dos àmbits esportius de nova creació:

- les lligues nacionals catalanes dels diferents esports i
- les seleccions nacionals catalanes.

L'augment de VAB que es derivaria de tot plegat seria la suma de dos conceptes: d'una banda el que pagarien de més els mitjans audiovisuals com a drets de transmissió, i de l'altra, l'augment d'activitat dels propis mitjans per cobrir els nous esdeveniments esportius. Respecte als drets, l'argumentació sobre el que poden significar la fem a l'apartat de seleccions nacionals. El VAB addicional que hem estimat és de 8,1 milions d'euros anuals.

Despesa pública de la Generalitat

La Generalitat genera actualment un VAB anual de 30,4 milions d'euros, sobre una despesa global de 124 milions. En aquestes xifres s'hi inclouen el Consell Català de l'Esport (CCE), la major part de la despesa del qual són transferències que es converteixen en VAB (beques, sous d'entrenadors, etcètera), el CAR i diverses empreses (Ports, estacions d'esquí, etcètera).

a) Estructures d'estat

Caldria crear una estructura esportiva que faria unes funcions similars a les que actualment exerceix el Consejo Superior de Deportes sobre l'esport espanyol, amb les responsabilitats pròpies de qualsevol estat. Aquesta seria una activitat que actualment no existeix i que genera VAB a la capital d'Espanya i llavors, en crearia a la capital catalana. Previsiblement les funcions les assumiria l'actual Consell Català de l'Esport. Per estimar el VAB d'aquesta nova estructura d'estat, apliquem el VAB personal per espanyol del citat Consejo i el corregim pel pes esportiu combinat d'atletes i medalles en els Jocs Olímpics de Catalunya sobre el conjunt d'Espanya. El resultat són 6,0 milions d'euros anuals.

b) Nivell de despesa

L'estimació de les despeses de la Generalitat en les polítiques esportives i el VAB que porta associat ha de prendre com a referència les dues grans fonts de despesa, el Consell Català de l'Esport i el Consejo Superior de Deportes en la part que transfereix a Catalunya, per exemple a través dels programes de beques ADO o ADOP.

Per a la nostra estimació hem optat per utilitzar l'opinió dels experts del sector sobre quin hauria de ser el volum de despeses de l'ens responsable de les polítiques esportives en una Catalunya independent. Inclouria la despesa actual (del CCE i les funcions que ara exerceix centralment el CSD), més la quantitat addicional que es consideraria adequada per aplicar unes polítiques esportives semblants a les actuals per aconseguir uns objectius raonables.

L'estimació la fem a partir de la visió actual del que haurien de ser les polítiques esportives, i més concretament dels recursos que serien indicats per aconseguir els objectius de política esportiva que té plantejats el govern de la Generalitat a data de 2013. A partir de diferents supòsits (volum de VAB i augment de despesa), i suposant que és versemblant que amb la independència els recursos que es podrien destinar a l'esport serien

més que els actuals (un supòsit en principi realista), hem estimat en 27,7 milions d'euros anuals el VAB esportiu addicional que podria generar la Generalitat en una Catalunya independent.

Despesa de l'Administració local

L'administració local a Catalunya genera un volum de VAB que hem xifrat en 97,5 milions d'euros, per un volum de despesa de 276,2 milions. La major part de la generació d'aquest VAB ve de la mà dels ajuntaments (94,1 milions), a molta distància del que generen les diputacions provincials (3,4 milions).

Abans de considerar la variable que realment ens interessa, el VAB, cal fer menció de la important funció inversora que té l'administració local. Concretament el 2010 al conjunt de l'estat la suma d'inversions reals i transferències de capital per part d'aquestes administracions va sumar 1.171 milions d'euros, que equival a 25,4 euros per habitant. Aquesta xifra a Catalunya encara va ser una mica superior, fins a assolir la quantitat de 28,8 euros per habitant.¹³

En aquest àmbit dels equipaments cal posar de relleu que Catalunya compta amb una dotació d'espais esportius alta si es compara amb Espanya: hi ha 31.560 espais, el que dona una dotació relativa, mesurada en espais esportius per cada 1000 habitants, superior en els tres tipus d'espais que es consideren (convencionals, singulars i àrees d'activitat) (Quadre 18).

Quadre 18. Espais esportius per cada 1000 habitants. 2005.

Concepte	Catalunya	Resta d'Espanya	Espanya
Convencional	3,89	3,41	3,48
Singulars	0,23	0,22	0,22
Àrees d'activitat esportiva	0,22	0,10	0,12

Font: Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (2013).

Tornant al VAB i amb el supòsit que el 75% de les transferències corrents són, al final, VAB, l'administració local a Catalunya el 2010 va generar 14,8 euros per habitant. Aplicant exactament el mateix criteri, el nivell de VAB resultant pel conjunt d'Espanya és 19,7 euros per habitant. Si la comparació es fa amb la resta d'Espanya –excloent Catalunya– el VAB per habitant resultant és de 20,6 euros. Per a assolir aquest nivell de VAB, a Catalunya caldrien despeses addicionals per part de l'administració local que generessin 53,4 milions d'euros addicionals de VAB.¹⁴

Un cas interessant que creiem que es pot agafar de referència és el del País Basc. Constitueix un referent útil de país quasi independent en termes econòmics. Aquí el VAB esportiu de l'administració local és de 31,1 euros per habitant, més del doble que a Catalunya i un 75% superior al que es registra al conjunt de l'estat. Per tal que Catalunya assolís aquest nivell caldria un augment de la despesa que generés 130,1 milions de VAB addicionals.¹⁵

Seleccions nacionals olímpiques

Les seleccions nacionals representen els països en les competicions internacionals. L'exponent més clar d'aquest tipus de seleccions que operen sota l'impuls dels estats és la participació en els Jocs Olímpics.

La incidència econòmica de les seleccions es mesura fonamentalment a través de la despesa que es fa en programes de preparació dels esportistes per a les olimpíades, essent les més importants:

- les beques que es donen perquè els esportistes es preparin per la competició,
- els equips de personal tècnic (entrenadors, preparadors físics, metges, etcètera),
- el funcionament dels centres tècnics (tipus CAR de Sant Cugat) i
- les estructures de gestió de les seleccions.

En tota aquesta activitat es genera VAB específic del sector de l'esport. Les compres de material, el lloguer d'edificis, els menjars, les estades, les medicines, etcètera. Per fer-ho possible, constitueixen consums intermedis, que en aquest treball no considerem als efectes de generació de riquesa.

La participació catalana en les olimpíades seria un fet completament nou. Per situar-nos, valdrà la pena donar-ne els paràmetres bàsics, per passar després a les connotacions econòmiques pròpiament.

a) La participació catalana als Jocs Olímpics

Agafem de referència els darrers cinc Jocs Olímpics d'estiu que s'han celebrat. En aquests, la participació catalana¹⁶ ha estat de mitjana (per a cada Jocs Olímpics) de 77,4 esportistes, que representen el 26% del total d'atletes espanyols. El nombre de medalles que s'han aconseguit ha estat, també de mitjana, de 5,6 medalles, que representen un 34% del total de medalles aconseguides per la representació espanyola.

¹³ Aquestes dades i les que segueixen sobre Catalunya corresponen a la mitjana de 2009-2010.

¹⁵ Aplicant l'exercici a les dades de Catalunya de 2010, l'augment seria de 131,4 milions.

¹⁴ Aplicant l'exercici a les dades de Catalunya de 2010, l'augment seria al voltant de 54,7 milions.

¹⁶ Esportistes nascuts a Catalunya

Quants atletes participarien en els JJOO d'estiu? Els 77 esportistes de mitjana de les darreres cinc edicions equivalen a 11,3 participants per milió d'habitants. Les xifres que li correspondrien a Catalunya si apliquéssim la mateixa ràtio que existeix en els grups de països petits analitzats al capítol 3, el nombre d'atletes seria el següent:

9 països petits històrics¹⁷

13,2 per milió d'habitants: 99 atletes

7 nous països petits¹⁸

20,6 per milió d'habitants: 154 atletes

Mitjana dels grups anteriors

16,7 per milió d'habitants: 125 atletes

Pel que fa a les medalles que es podrien aconseguir, Catalunya parteix, com hem dit, d'una mitjana de 5,6 en les darreres cinc edicions dels jocs, que equival a 0,82 medalles per milió d'habitants. Si Catalunya aconseguís els resultats de les mitjanes dels grups de països indicats, els registres de medalles serien aquests:

9 països petits històrics

0,91 per milió d'habitants: 6,8 medalles

7 nous països petits

1,15 per milió d'habitants: 8,6 medalles

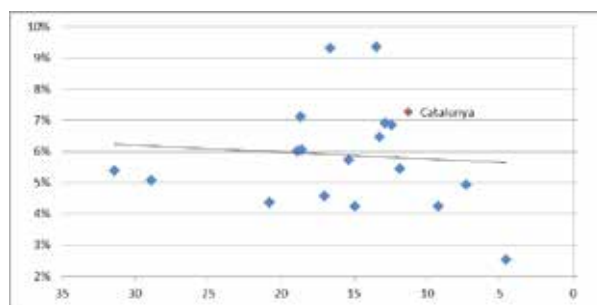
Mitjana dels grups anteriors

1,02 per milió d'habitants: 7,7 medalles

En aquest punt cal fer esment del nivell d'eficiència de la participació catalana en els darrers cinc jocs (medalles sobre participants). L'eficiència mitjana catalana ha estat del 7,3%, és a dir que de cada 100 atletes 7,3 obtenen medalla. Amb la independència, amb les mateixes medalles obtingudes, l'eficiència baixaria perquè Catalunya enviaria més atletes.

Gràfic 6. Atletes i eficiència

(Eix horitzontal: atletes per milió d'habitants; eix vertical: medalles/participants)

Font: Elaboració pròpia

Amb la independència, a l'augmentar el nombre d'atletes, baixaria l'eficiència, és a dir, la ràtio medalles/participants. És impossible preveure en quin nivell se situaria partint del 7,3% actual. Amb uns registres semblants als que han obtingut els països amb els que hem fet la comparació, l'eficiència seria aquesta:

9 països petits històrics: 6,6%

7 nous països petits: 5,8%

Mitjana dels grups anteriors: 6,2%

b) VAB de la preparació dels atletes

L'augment de despesa que comportaria per la Generalitat la major participació d'atletes als Jocs Olímpics i el corresponent VAB addicional que generaria estan comptabilitzats en els majors pressupostos als quals ens hem referit al tractar la despesa pública de la institució (vegeu 5.8). Inclou bàsicament la major dotació en concepte de programes de preparació dels esportistes (ADO i ARC actuals) i altres transferències a federacions amb la finalitat de preparar la seva participació en els jocs. Per tant, aquest nou VAB ja està considerat.

La participació en els jocs paralímpics tindria les mateixes consideracions fetes fins aquí. La diferència és que mou una quantitat molt inferior de diners que els Jocs Olímpics (a Espanya, en els darrers 8 anys, uns 4,2 milions anuals). Les beques, la partida principal de VAB en aquest cas, actualment ja les reben els esportistes catalans. L'únic fet diferencial amb la independència seria que en comptes d'atorgar-les Madrid les atorgaria el govern de Catalunya i que hi participarien més atletes catalans. Tot això, però, són xifres probablement petites d'augment de despesa i de VAB, que considerem inclòs en l'augment assignat abans a la Generalitat i en els patrocinis (que veurem després).

c) Premis

L'increment de medalles que hem suposat tindria una traducció en l'obtenció de premis per part dels medal·listes. En funció de si és d'or, de plata o de bronze, els premis són diferents. Agafant de referència els premis atorgats en la consecució de medalles a Beijing, i extrapolant els que correspondrien a l'augment de medalles que hipotèticament s'aconseguiria, l'augment de renda que es produiria (en aquest cas, la renda addicional que aconseguiren els esportistes amb medalla) l'hem estimat en uns 0,3 milions d'euros.

¹⁷ Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, Irlanda, Noruega, Països Baixos, Suècia i Suïssa.

¹⁸ Croàcia, Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Letònia, Lituània i República Txeca.

d) Comitè Olímpic Català (COC)

Catalunya hauria de crear molt probablement una estructura olímpica d'estat específica per coordinar la participació nacional als Jocs Olímpics. Agafant de referència la despesa del Comitè Olímpic Espanyol en els anys 2009 i 2010 i el VAB que incorpora, i aplicant un criteri de proporcionalitat de medalles aconseguides, el Comitè Olímpic Català tindria una despesa estimada de 1,5 milions d'euros i un VAB de 0,5 milions.¹⁹ Com a estructura que caldria crear de bell nou, el VAB que aportaria al sector seria aproximadament de l'ordre indicat.

e) VAB generat gràcies a patrocinis i drets de TV dels JJOO

L'aparició de les seleccions catalanes hauria d'obrir als patrocinadors privats l'interès per un país que no existia fins al moment. En termes comercials es tracta d'un producte nou, un objecte que permetria al patrocinador obtenir visualització de la seva marca a nivell internacional i posicionament en el mercat del país. La captació d'aquests patrocinadors permetria, per exemple, majors dotacions als programes de preparació d'esportistes (ADO, ADOP, ARC), amb el corresponent augment de VAB, a no ser que tot l'augment pressupostari es rebaixés de l'aportació pública; en aquest cas el VAB seria el mateix.

D'acord amb l'experiència del patrocini olímpic i dels drets de TV a Espanya en les olimpíades 2008 i 2012, i aplicant un criteri de proporcionalitat en funció dels atletes catalans participants respecte al total espanyol, l'ingrés per patrocini i drets audiovisuals sumarien 3,8M€, suposant que s'apliquessin íntegrament a augmentar les dotacions dels programes de preparació (beques, sous de tècnics, etcètera), constituïria un augment del VAB català per aquest import.

f) El gran salt (impossible de valorar)

La gran diferència que aporta la independència aplicada sobre els JJOO és emocional. Els països nous passen de no existir olímpicament a ser països normals i corrents, com els altres, i passen de tenir 0 medalles a tenir-ne 6 o 7. Donar valor monetari a aquest fet, que pertany a l'esfera dels sentiments i de la política, és senzillament impossible amb mètodes mínimament creïbles i útils. Però forma part, innegablement, del "compte de resultats" de la política esportiva.

Seleccions nacionals de federacions

Bona part dels arguments utilitzats a l'epígraf anterior es poden aplicar a les seleccions nacionals d'esports que participen en competicions internacionals com ara mundials o europeus. Aquestes seleccions les organitza cada federació amb els recursos que ella mateixa genera, però també amb el suport de l'administració, amb patrocinis i amb venda de drets (d'imatge, d'audiovisual, etcètera).

a) Participació i èxit

En esports d'equip, l'existència de seleccions catalanes comportaria un augment del nombre d'esportistes implicats. Caldria fer els equips complets amb catalans, a diferència d'ara en què uns quants, els millors, se sumen a d'altres esportistes d'altres zones de l'Estat. Per l'aportació d'esportistes a les seleccions espanyoles que hem vist i pels graus d'èxit que s'aconsegueixen, seria perfectament possible conformar equips competitius a nivell internacional en la majoria dels esports actuals més populars. Tot i això, per la dimensió del país, entre d'altres coses, segurament hi hauria alguns esports on no s'aconseguien seleccions internacionalment competitives.

L'absència d'èxit esportiu té relativament una baixa incidència econòmica directa. Als esportistes es paguen, lògicament, les despeses que origina la participació a l'equip (viatges, hotels, materials, etcètera); la retribució per participar és baixa i en la majoria de casos nul·la, excepció feta del futbol. L'èxit està retribuït, però amb imports baixos en quasi tots els esports, excepció feta, un cop més, del futbol. En les seleccions, la principal retribució per l'esportista és la satisfacció professional per l'èxit, quan s'aconsegueix.

La inversió per preparar específicament els jugadors per a les seleccions nacionals és relativament baixa, perquè els esportistes estan formats ja en els seus clubs respectius. En aquest sentit, la funció de preparació de la selecció consisteix en fer un equip d'individualitats excel·lents dels diferents equips d'origen. No hi ha formació de capital humà, sinó aprofitament de capital humà.

En l'àmbit de la participació dels esportistes, la independència no canviaria la lògica de funcionament descrita. El nou VAB que es generaria amb motiu de l'existència de les seleccions catalanes amb participació a mundials i europeus vindria de:

- 1) la retribució als jugadors per la seva participació, que només és significativa en el futbol,

¹⁹ Aplicant els criteris d'atletes catalans que hi han participat els valors són de 1,2M€ i 0,4M€, respectivament.

2) el VAB associat a l'augment de despesa de cada federació pel fet d'haver d'organitzar les seleccions respectives i

3) els premis als esportistes en cas d'èxit.

4) *El nou VAB conseqüència de les seleccions*

L'augment de VAB de les federacions conseqüència de la nova tasca d'organitzar les seleccions nacionals absolutes ve derivat bàsicament de la necessitat de disposar d'un personal tècnic propi (entrenador, metges, preparadors físics, etcètera) i d'un suport de gestió de la participació en competicions internacionals. En el cas del futbol i bàsquet cal afegir la retribució dels jugadors per participar.

L'estimació del VAB addicional que generaria s'ha realitzat sota els següent supòsits:

- Futbol i bàsquet: 10 milions d'euros, incloses les retribucions dels jugadors²⁰
- Federacions amb més de 5000 llicències: 0,3 milions anuals cada una
- Federacions amb entre 1.000 i 4.999 llicències: 0,15 milions anuals cada una
- Federacions amb menys de 1.000 llicències: 0,10 milions anuals cada una

La suma de les retribucions indicades a les 71 federacions existents a Catalunya dona un VAB addicional de 22,9 milions d'euros que es derivaria de la independència.

c) I això qui ho finança?

La gran majoria de federacions reben suport de l'administració destinat a la participació de les seleccions nacionals en competicions internacionals com ara els jocs olímpics, tractats abans, o la participació en mundials, europeus, etcètera, de cada esport. És normal que els estats els donin suport perquè representen el país. La incidència d'aquesta dimensió de la independència de Catalunya sobre el VAB ja ha estat inclosa en la partida de despesa pública esperable per part de la Generalitat.

Addicionalment, les seleccions nacionals dels esports més populars poden obtenir finançament privat per fer front a les despeses que genera (i als nostres efectes, al nou VAB) sota les formes de patrocini i explotació de drets (d'imatge, audiovisual, etcètera). Per a les empreses, les seleccions poden ser un instrument per guanyar notorietat de marca, vinculació amb els seguidors i, en

definitiva, generació de negoci. Es tracta d'un mercat de nova creació i l'interès que ofereix pels finançadors està relacionat amb el valor de mercat que tinguin les seleccions. I aquest depèn, en part, del nivell d'èxit (audiències que genera, samarretes que es venen, etcètera). Vegeu sinó el cas de la Federació Espanyola de Futbol, que amb els èxits dels darrers anys ha obtingut ingressos extraordinaris fins al punt de poder permetre's prescindir dels diners públics, gràcies als patrocinis, als drets i al valor que té la seva participació en partits d'exhibició.

Ara bé, el valor de mercat de la gran majoria de seleccions és baix o nul, i per tant la seva participació en competicions internacionals ha de basar-se en el suport públic, excepte en esports amb grans recursos, com ara el futbol, que fins i tot compta amb un mecanisme de suport a les federacions nacionals de països petits per tal que participin en competicions europees.²¹

Aplicant un criteri conservador, hem suposat que no hi havia captació de recursos per la via dels patrocini i que, si n'hi havia, servia per minorar les aportacions públiques al conjunt de seleccions, mantenint així inalterat l'impacte sobre el VAB.

Clubs i lligues

La independència política d'un nou país comporta redefinir l'escala de competició de les diferents federacions esportives per adaptar-la al nou marc territorial de referència.

Això vol dir establir noves lligues internes i també tenir dret a participar, els guanyadors, en lligues o competicions d'àmbit superior. Abans d'aquest punt, però, cal fer esment d'un supòsit de relleu al voltant dels millors equips que hi ha a Catalunya en alguns esports i en quines lligues competirien.

S'ha partit del supòsit que en esports majoritaris en que Catalunya compta amb equips del nivell màxim de competició seguirien jugant en les lligues actuals o unes lligues de nivell competitiu similar i que no s'integrarien en les lligues catalanes. Això s'aplica a diferents clubs, per bé que el més important és el F.C. Barcelona, que és un fenomen esportiu a escala mundial. En concret, s'ha suposat que Barça i Espanyol en futbol i els equips catalans de l'ACB en bàsquet, seguirien competint en lligues de nivell similar a l'actual, preferiblement les espanyoles.

La gestió completa de les lligues a nivell del nou estat

²⁰ Supòsit d'una mitjana de 10 partits anuals, en línia amb els 10-13 que de mitjana han jugat a futbol països com ara Suïssa, Txèquia o Dinamarca al llarg dels darrers dos anys.

²¹ En el cas de Catalunya aquest suport, seguint l'esquema vigent actualment dels pagament en concepte de solidaritat amb les associacions nacionals destinats als clubs implicats en les rondes classificatòries (2011/2012), li correspondrien uns 0,5 milions d'euros.

requeriria uns recursos d'oficines centrals, de personal, d'àrbitres, etcètera, que actualment per exemple en el futbol recauen sobre la Federació Espanyola de Futbol i la Liga de Fútbol Profesional. L'increment de VAB que això comportaria l'avaluem en uns 1,5 milions d'euros anuals.

Hem suposat una lliga de primera divisió catalana formada per 16 equips i que pel fet de ser de primera té més capacitat d'atracció de socis i de seguidors, més interès per part de la televisió i amb més capacitat de retribuir els jugadors, alguns dels quals podrien competir a nivell internacional com a mínim en les etapes classificatòries. Amb el supòsit d'un pressupost de despesa d'una mitjana de 2 milions d'euros per equip, el nou VAB que hem estimat que generaria la primera divisió catalana de futbol és de 11,9 milions d'euros en total. L'obtenció d'aquests recursos addicionals podria tenir diferents orígens: estalvis en costos de desplaçament en comparació amb la situació actual, augment dels socis dels clubs o fonts comercials com les que apuntem a continuació.

Per bé que l'interès de patrocinadors i d'explotadors de drets és una incògnita, cal tenir present que el canvi en el nivell competitiu pot afectar a l'ingrés actual dels pocs esports que reben patrocini i drets de televisió. La independència introdueix una dimensió nova en les competicions, com és ser el millor absolut de Catalunya i poder participar en competicions internacionals, un objectiu que ara no existeix i que hauria d'estimular l'interès de patrocinadors. També es podria donar el cas que, competicions que ara no són interessants televisivament, com l'hoquei, passessin a ser-ho en el marc d'una oferta televisiva esportiva més centrada en Catalunya. Així tot, l'interès que es pogués despertar i els diners que s'aconseguissin són font de recursos per un augment de VAB que ja hem quantificat abans.

Pel que fa a les competicions internacionals en què participarien clubs catalans, les més importants (com futbol, bàsquet, handbol o hoquei), continuarien igual que ara un cop les federacions fossin admeses, però amb un augment de clubs catalans en competicions internacionals. La repercussió econòmica d'aquesta major presència internacional en termes de VAB per part dels clubs catalans hauria de ser molt petita tenint en compte l'alt grau d'amateurisme.

Serveixi d'exemple per il·lustrar la relativa migradesa de mitjans que tenen la major part de les lligues, un reportatge recent d'un diari sobre l'hoquei sobre patins, esport en què Catalunya té una excel·lència: no genera

ingressos televisius significatius, només es pot seguir a través de canals locals, només 7 dels 16 equips de l'OK Lliga han aconseguit un patrocinador a la samarreta, els títols no generen beneficis sinó més despeses en desplaçaments, entre altres.²²

El futbol, una vegada més, és una excepció en aquest context, atès que es retribueix la participació i l'èxit en la participació en lligues europees. Seguint l'experiència de Txèquia i Eslovàquia,²³ la participació dels seus equips en la Champions League i a l'Europa League²⁴ des de la seva independència el 1993, és a dir 20 anys, han generat de mitjana ingressos per un import de 4,7M€ anuals.²⁵ Si en competicions europees han estat de 3,2M anuals,²⁶ tan aquests diners, com els majors ingressos per assistència als partits internacionals, etcètera, els considerem recursos addicionals que permetrien als clubs implicats una despesa addicional (en millors jugadors, per exemple) i més VAB. En el nostre exercici suposem que aquests recursos afegits es tradueixen, pel cantó de la despesa, en més VAB, i que els majors costos en desplaçaments que comporta participar internacionalment es cobreixen amb majors ingressos per venda d'entrades i marxandatge. No pas de drets de televisió, que els explota la UEFA i que ja es retribueixen per la via dels premis en funció dels resultats.

Ensenyament esportiu

L'ensenyament esportiu genera en l'actualitat 210 milions d'euros anuals de VAB, essent el valor de la producció una xifra molt semblant (213 milions) atès que es tracta quasi exclusivament de costos salarials de professors. El més important és l'ensenyament no universitari, tant públic (141 milions) com privat (55 milions). L'INEFC genera poc més de 9 milions de VAB anuals i les universitats uns 5.

La independència no hauria de significar la introducció de cap canvi substancial en aquesta activitat. Perquè:

en primer lloc, la formació respon a programes formatius que no estan relacionats amb l'estatus polític del país,

en segon lloc, el nivell d'activitat educativa en el sector a Catalunya es pot considerar alt,²⁷ té més del doble de professors per milió d'habitants que la resta de l'Estat (27,8 davant del 12,9) i més de quatre vegades més alumnes per milió d'habitants (391 davant del 93). La independència no hauria de canviar aquesta situació en positiu. Així doncs, en l'apartat de l'ensenyament esportiu no contemplem cap canvi en el VAB i, si n'hi

²² Diari Ara, 13/08/13 "La supervivència de l'hoquei patins passa per la base". // ²³ Dos països que tenen 10 i 5 milions d'habitants, respectivament, i de mitjana 7 i mig, una xifra com la catalana.

²⁴ Antiga copa de la UEFA // ²⁵ 2,8 milions a la Champions i 1,9 a l'Europa League. // ²⁶ 1,3 milions de la Champions i 1,9 de l'Europa League // ²⁷ Juntament amb Madrid, Catalunya és la comunitat que en té més de l'Estat espanyol.

hagués algun, hem suposat que seria d'una entitat poc rellevant en els agregats econòmics del sector i temporal.

Grans esdeveniments internacionals

Catalunya (amb la capitalitat de Barcelona), és país de grans esdeveniments esportius després que s'encetés aquesta dimensió de la ciutat amb els Jocs Olímpics de l'any 1992.

La valoració de l'impacte econòmic d'aquell esdeveniment es percep per part de la societat com a molt positiu. I també ho assenyalen alguns economistes que ho han estudiat.²⁸ Ara bé, no tots els professionals d'aquesta disciplina estan d'acord al voltant dels efectes econòmicament beneficiosos dels grans esdeveniments esportius. Inversió, ocupació temporal i projecció exterior, tres ingredients que agraden sobretot als polítics, que en general són defensors d'aquest tipus d'operacions. Però també és cert que les infraestructures no s'haurien de justificar per un esdeveniment puntual, que molts equipaments esportius entren en la inactivitat després dels jocs, que els llocs de treball que es creen són temporals i un llarg etcètera que planteja interrogants al voltant de la qüestió.

En una escala d'envergadura que no és comparable amb la dels Jocs del 1992, la pròpia ciutat de Barcelona té en la seva agenda la celebració de 2-3 grans esdeveniments esportius cada any que costen diners a l'Ajuntament i dels quals no se'n coneix amb precisió la rendibilitat més enllà de la satisfacció que mostra el sector empresarial turístic. En aquest sentit, el recent reconeixement de Barcelona com a segona ciutat esportiva mundial en l'últim índex de les ciutats esportives és prou significatiu.²⁹

En la literatura econòmica hi trobem resultats en sentits oposats: Rose i Spiegel (2011)³⁰ demostren que qui hostatja uns Jocs Olímpics té un 20% més de comerç, no per l'efecte dels jocs sobre el comerç, sinó perquè les ciutats i el països assenyalarien així que han fet reformes que milloren la seva obertura econòmica a l'exterior. Al costat d'aquesta posició hi ha evidències de tres tipus basades en l'experiència de franquícies i grans finals esportives a ciutats americanes: a) les que indiquen que els grans esdeveniments no representen una aportació positiva a l'economia, b) les que indiquen que no té impacte sobre la renda o l'ocupació d'una ciutat i c) les que indiquen que fins i tot poden tenir impacte negatiu. Respecte als JJOO, aplicat a Atlanta i a Sidney, diferents autors són escèptics sobre la seva rendibilitat.³¹

²⁸ Vegeu per exemple Brunet, F.(sense data): Mosaico Olímpico, Centre d'Estudis Olímpics, UAB.

²⁹ Vegeu EL PUNT Avui, 11 desembre 2013, a partir del rànquing que elabora Around the Rings i TSE Consulting.

³⁰ "The Olympic Effect". The Economic Journal Núm. 121 (juny), 652-677. També, entre altres, Baade, R.A.: "The economic impact of mega-sporting events", a Andreff, W. I Szymanski, S. (2006).

³¹ Per un breu repàs d'aquest tipus de posicions vegeu "Los dudosos beneficios de albergar unos Juegos Olímpicos" a <http://www.fedeablogs.net/economia/?p=29366&print=1>.

Autors com Coates i Humpreys (2008)³² sostenen que els subsidis estan justificats políticament, però no pas econòmicament. De beneficis, si n'hi ha, són intangibles, tenen un retorn emocional, però no són justificables des de la perspectiva dels llocs de treball, de la renda generada, dels impostos, etcètera.

En el context descrit ens preguntem sobre la incidència que podria tenir la independència sobre el potencial d'organització de grans esdeveniments esportius.

En primer lloc, la independència possibilitaria organitzar esdeveniments com a país amb sobirania en les decisions sense haver de dependre de les Federacions espanyoles i la seva voluntat.

En segon lloc, de grans esdeveniments esportius ja se'n fan, com hem dit, dos o tres anualment a la ciutat de Barcelona, que és la més preparada. Se n'hi poden afegir, sigui a Barcelona o a altres ciutats, però costen diners a una ciutat que ja està molt projectada internacionalment.

En tercer lloc, els grans esdeveniments de l'envergadura d'uns jocs olímpics no es poden plantejar perquè el país –la capital- ja n'ha celebrat uns fa relativament pocs anys. El cas de la candidatura dels Jocs Olímpics d'Hivern és, ara com ara, una possibilitat, sigui pel 2022 o sigui pel 2026, que amb la independència es decidiria de manera completament sobirana (si presentar-se o no) i en canvi ara es pren de manera condicionada per factors d'ordre polític. Però econòmicament (inversions, rendibilitat social, etcètera) és el mateix que es faci sota un estatus polític o un altre.

En quart lloc, en una Catalunya independent els esdeveniments permetrien projectar la marca Catalonia. Els que se celebren a Barcelona es podrien emmarcar en aquest projecte i li donaria molta força. Els grans esdeveniments que s'organitzessin tindrien un nou marc de col·laboració entre ciutats.

Així doncs, la nostra valoració és que la independència no tindria conseqüències econòmiques significatives pel que fa a la celebració de grans esdeveniments esportius, i sí en canvi que en podria tenir de polítiques i d'emocionals, en la mesura que hi participessin seleccions catalanes o esportistes individuals catalans.

Imatge de país

La independència dels països genera visualització internacional de moltes maneres. Una d'elles, rellevant, és l'esport, particularment en les competicions inter-

³² "Do economists reach a Conclusion on Subsidies for Sports Franchises, Stadiums, and Mega-Events?". AIES IASE Working Paper Series, Paper No. 08-18

nacionals, com ara uns jocs olímpics, un mundial de seleccions, o fins i tot la participació de clubs en campionats com a membres de tal país i que passarien a ser un equip de tal altre.

L'esport, a diferència d'altres àmbits que també visualitzen els països, té la característica que arriba fàcilment a milions de persones d'arreu del planeta. La contribució dels esports a la implantació de la imatge de país és en primer lloc existencial, és a dir, constata amb evidència que el país forma part com a tal del conjunt d'estats del món; en segon lloc, transmet algunes característiques o qualitats d'aquest país en l'àmbit esportiu que hom pot associar i/o extrapolar a altres àmbits. El canvi que es produiria, doncs, en una hipotètica Catalunya independent en matèria de projecció de país a través de l'esport seria substancial. Esportistes com els jugadors de bàsquet Pau Gasol i Marc Gasol, els futbolistes Xavi o Piqué, el motorista Marc Márquez o l'entrenador Pep Guardiola que ara s'associen a Espanya, s'associarien a Catalunya; quan el Pol Espargueró o el Maverick Viñales fessin podi, ho farien sota la bandera i l'himne catalans; una cosa semblant passaria amb equips de tanta projecció com el F.C. Barcelona, amb presència a l'elit internacional d'esports com ara el futbol, el bàsquet, l'handbol, el futbol sala o l'hoquei sobre patins, que passarien a ser referenciats com a equips catalans. En la mateixa línia, la participació olímpica sota bandera catalana o la participació en campionats de seleccions dels diferents esports, assenyala al món l'existència del país (més encara en cas d'èxits esportius) i, vulguis no vulguis, és un transmissor d'imatge d'una gran potència difusora.

Al costat de la capacitat comunicativa dels esports, hi trobem una altra característica rellevant, que és la seva força política. Hi ha lligams estrets entre una cosa i l'altra.

En la seva funció visualitzadora de país, l'esport també contribueix de manera completament indirecta a generar el que en l'àmbit del màrqueting internacional s'ha batejat com a *Country of Origin*, *Country as a Brand* i similars.

Vegem quina incidència podria tenir l'esport en una Catalunya independent sobre aplicacions econòmiques concretes:

- **Exportacions:** els productes es venen entre empreses, no entre països, i el principi fonamental de les relacions comercials és la competitivitat de béns i de serveis, i en això l'esport poca cosa pot fer més

enllà de confirmar que l'empresa amb la que es fa negoci està ubicada en un país independent. Hi ha autors que sostenen que la marca país afecta les actituds dels compradors davant dels productes i serveis del país (Kotler 2002),³³ però el pensament general és que està per demostrar que la marca país sigui una font d'avantatge competitiu. Allò que val és la qualitat intrínseca dels productes (Agraval i Kamakura, 1999).³⁴ La vinculació de l'esport amb l'àmbit comercial (ajudant a crear marca país, que al seu torn té escassa o nul·la incidència sobre els intercanvis) és extremadament feble.

- **Inversió estrangera:** les inversions a països estrangers es fan per criteris racionals, sobre la base de càlculs freds, sobre la base de la rendibilitat. L'aportació de l'esport en aquest àmbit també es veu dubtosa.
- **Turisme internacional:** la notorietat de la marca país aconseguida a través d'un mecanisme de tanta difusió i arribada com l'esport, pot afavorir el turisme. En el cas català, no obstant, amb marques de la potència internacional (Barcelona, Costa Brava, Pirineus, Barça, etcètera) i amb l'allau turístic que ja té el país, l'aportació de la marca Catalonia a través de l'esport al món difícilment comportaria canvis quantitius substancials. Sí que en podria tenir de qualitius en la mesura que es fóssim capaços d'integrar l'oferta actual sota el paraigües Catalonia, que seria més homogeni que no pas sota el paraigües de la marca Spain a la qual ara pertany, assimilada als toros, la castanyola, la sangria i altres.
- **Marca país:** és innegable que la independència permetria que l'esport contribuís a crear la marca Catalonia. L'esport pot ajudar a transmetre una imatge positiva de país, sobretot si s'associa a valors acceptats com a desitjables.

En definitiva, l'esport ajuda a projectar la imatge de "marca país" (interessant sobretot pel turisme), dona a aquesta imatge un atribut esportiu singular, però no la determina comercialment ni econòmicament. Entenem que difícilment es pot associar la independència i l'esport a un augment dels vincles comercials, més turisme, més inversió estrangera i per tant a la generació de més VAB en la seva economia.

³³ Kotler, P., Gertner, D. "Country as a Brand, product and beyond: A place marketing and brand management perspective". *Journal of Brand Management*, 9, 4/5.

³⁴ Agraval, J. I Kamakura, W.A. "Country of origin: A competitive advantage?" *International Journal of Research in Marketing*, 16.

5. INCIDÈNCIA ECONÒMICA DE LA INDEPENDÈNCIA SOBRE EL VAB

En el capítol 6 hem analitzat 14 conceptes del sector de l'esport susceptibles de rebre afectació en el cas d'una Catalunya independent. Entre aquests conceptes, aplicant criteris econòmics realistes i fonamentats, n'hi ha uns quants que podrien variar, bé sigui perquè ara són relativament baixos si els comparem amb altres zones, bé sigui perquè la independència obre nous mercats i noves necessitats la cobertura de les quals generaria més VAB que l'actual.

En una previsió com la nostra creiem necessari introduir marges de desviació, perquè el que hem fet no és un exercici de ciència exacta, menys encara quan hi intervenen una gran quantitat de variables que pertanyen a l'esfera política. Aquestes desviacions les hem establert per norma general (excepte un cas) en el 25% per sobre i el 25% per sota del que ens sembla raonable, dibuixant així tres escenaris: el central, el pessimista i l'optimista. L'excepció en l'aplicació del criteri indicat és l'estimació de l'augment de VAB assignable a les administracions locals. En aquest cas l'escenari pessimista és l'equivalent a l'espanyol actual (el nostre actual és pitjor) i l'optimista (ser com el País Basc, que està molt per sobre de Catalunya). L'escenari central és la mitjana dels dos anteriors.

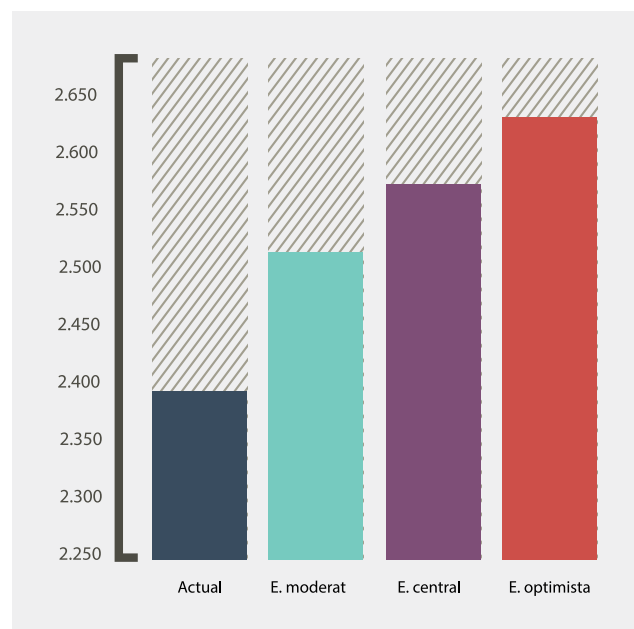
Quadre 19. VAB del sector de l'esport amb estat propi

(En milions d'euros i percentatges)

VAB 2009-2010	2.394,1	2.394,1	2.394,1
Pes sobre el VAB total	1,34%	1,34%	1,34%
INCREMENTS DE VAB AMB ESTAT PROPI			
Despesa pública			
Generalitat	20,8	27,7	34,6
Administració local	53,4	91,8	130,1
Estructures d'Estat	4,5	6,0	7,5
Seleccions nacionals olímpiques			
Comitè Olímpic Català	0,4	0,5	0,6
VAB per patrocinis i drets TV	2,9	3,8	4,8
Premis	0,2	0,3	0,4
Seleccions de federacions	17,2	22,9	28,6
Clubs divisió nacional	8,9	11,9	14,9
Clubs participació internacional	2,4	3,2	4,0
Mitjans de comunicació	6,1	8,1	10,1
TOTAL	116,7	176,2	235,5
VAB DEL SECTOR AMB ESTAT PROPI			
VAB DEL SECTOR AMB ESTAT PROPI	2.510,8	2.570,3	2.629,6
Pes sobre el VAB total	1,40%	1,44%	1,47%
Increment s/VAB previ	4,9%	7,4%	9,8%
Increment de pes sobre el VAB	0,07%	0,10%	0,13%

Font: Elaboració pròpia

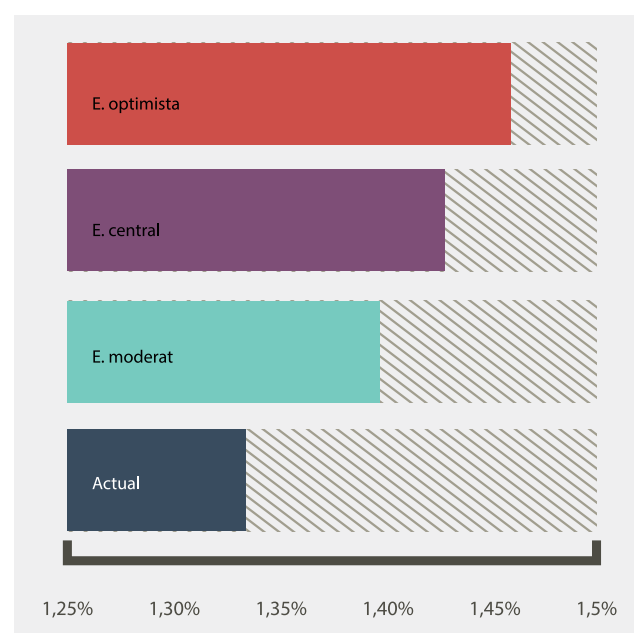
Gràfic 7. VAB del sector de l'esport amb estat propi en tres escenaris (milions €)

Font: Elaboració pròpia

El pes del sector de l'esport sobre el VAB del conjunt de l'economia catalana és de l'1,34% (veure capítol 2); amb la independència, en l'escenari central, seria del 1,44%, és a dir 0,10 punts percentuals addicionals (Gràfic 10), tenint en compte el VAB actual.

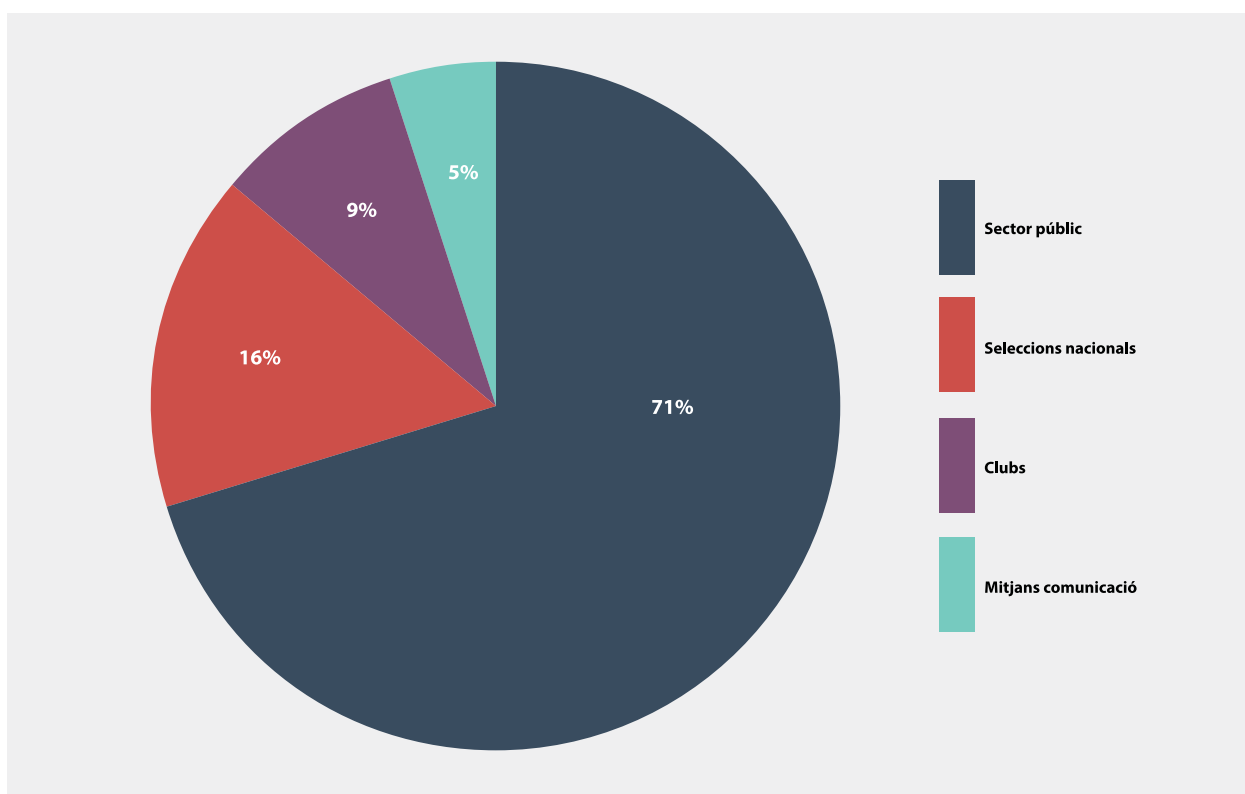
Gràfic 8. Pes del sector de l'esport en el VAB de l'economia catalana (En percentatges)

Font: Elaboració pròpia

En total l'augment de VAB que es produiria en l'escenari central és de 176,2 milions d'euros. En l'escenari pessimista seria de 116,7, i en l'optimista de 235,5 milions. L'augment en l'escenari central s'explicaria, en gran mesura, per un previsible augment de despesa pública (Gràfic 23).

Gràfic 9. **Distribució sectorial de l'augment del VAB**
(En percentatges)

Font: Elaboració pròpia

6. EL CAS D'UN PAÍS HISTÒRIC PETIT: DINAMARCA

De cara a disposar de referents internacionals per tal de comparar la potencialitat de l'esport català en un estat independent, ha semblat oportú realitzar també una breu incursió en el sector de l'esport d'un país sobirà de dimensions comparables amb les de Catalunya. Entre els molts que hi ha, hem centrat l'atenció en els països europeus amb nivells de renda elevats i amb un territori i una població similars. El que segurament s'apropa més al que podria ser una Catalunya independent és el cas de Dinamarca (5,6 milions d'habitants, una superfície 1,3 vegades la catalana i una renda un 7,5% superior).

Importància del sector de l'esport

El sector de l'esport a Dinamarca genera un VAB de 3200 milions d'euros anuals, que equival a un 1,82% del VAB del conjunt de l'economia, considerablement superior al de Catalunya (1,22%) i al del conjunt de la UE (1,13%).³⁵

El nombre de treballadors relacionats directament amb el sector de l'esport és de 58.362 persones, que representa un 2,12% de l'ocupació total, un percentatge considerablement superior al que enregistra, de mitjana, la UE (1,49%).

S'afirma que l'esport -les magnituds econòmiques del sector probablement en són un reflex- forma part de la cultura danesa, que no només constitueix una plataforma per la salut sinó que també és un element que juga el seu paper en la cohesió social del país.

Organització de l'esport

L'esport és una activitat que compta amb una llarga tradició a Dinamarca. Només cal tenir en compte que la primera federació es va crear fa prop de 120 anys. És en aquest camp també un cas similar a Catalunya que té una llarga tradició d'organització esportiva essent la primera federació catalana constituïda la de futbol l'any 1900.

En data actual, el sector danès està organitzat al voltant de tres actors que es troben interrelacionats: el govern, el sector privat i la societat civil. En aquesta darrera, les associacions esportives compten amb tres organitzacions a nivell nacional, el DIF (*National Olympic Committee and Sports Conderation of Den-*

mark), la DGI (*Danish Gymnastics and Sports Associations*) i la DFIF (*Danish Company Sports Association*), les quals tenen com a organització conjunta l'*Idraetens Fallesrad* (Joint Sports Council). El DIF inclou el Comitè Olímpic Nacional Danès i 62 federacions nacionals. La DGI agrupa associacions locals i clubs i es dedica a promocionar l'interès per l'esport i per l'exercici, sobretot en el camp amateur. I la DFIF ho fa en el camp de les empreses i l'esport relacionat amb el lloc de treball. Aquestes organitzacions fan palès l'interès en que l'esport estigui present en tots els àmbits de la vida (esport federat, esport amateur i esport a través del lloc de treball).

A més a més existeix el *Team Danmark* que s'ocupa de l'esport d'elit i l'*Esdeveniment esportiu Dinamarca* que és una plataforma per projectar el país en l'àmbit esportiu a escala internacional i serveix per impulsar el desenvolupament esportiu del país i atraure turisme esportiu. Finalment existeix també la *Danish Foundation for Culture and Sports Facilities*, institució de suport a la creació d'infraestructures físiques per a la cultura i per a la pràctica de l'esport i el lleure.

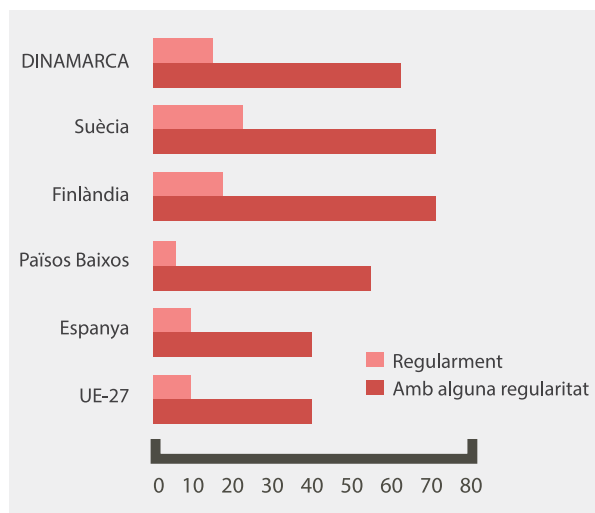
Participació esportiva a Dinamarca

A Dinamarca la pràctica esportiva es considera molt alta, tant entre els joves (de 7 a 15 anys) com entre els adults. Vegem-ne els trets principals per cada un d'aquests grups d'edat. Abans, però, establim una breu comparativa amb altres països on també hi ha una alta participació esportiva.

Dinamarca és el tercer país de la UE pel que fa a proporció de la població de 15 anys i més que practica esport (un 64%), només per sota de Finlàndia i de Suècia (ambdós amb el 72%), per sobre dels Països Baixos, el quart país europeu en aquest rànquing, i clarament per sobre d'Espanya i de la mitjana comunitària (Gràfic 6).

³⁵ Vegeu capítol 3. El valor de Catalunya és l'harmonitzat amb l'estudi de la Comissió Europea (CE2012).

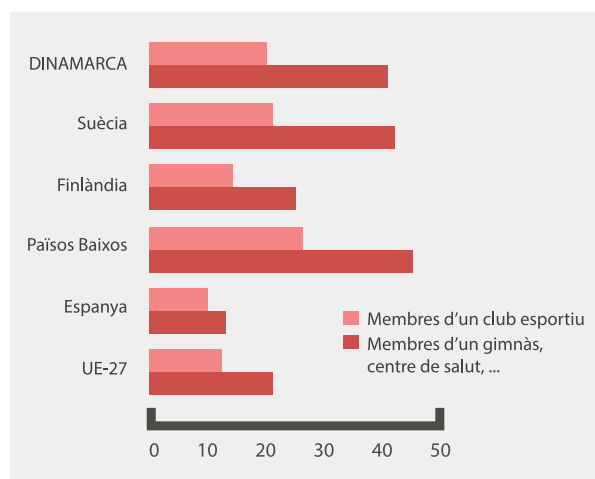
Gràfic 10. Percentatge de població adulta que practica regularment esport

Font: Eurobarometer

La segona dada indicativa que hem seleccionat és quina part de la població practica esport de manera mínima organitzada a través de clubs o centres d'esport. També en aquest registre Dinamarca es troba al capdavant d'Europa: és el país amb major proporció de la població membre d'un gimnàs o d'un centre de salut (22%), i el tercer en població que és membre d'algun club (19%). En la suma dels dos conceptes (41%), Dinamarca només es troba per sota dels Països Baixos i de Suècia, però representa pràcticament el doble de la UE-27 (21%) i més del triple del registre d'Espanya (Gràfic 7).

Gràfic 11. Percentatge de població adulta que practica regularment esport

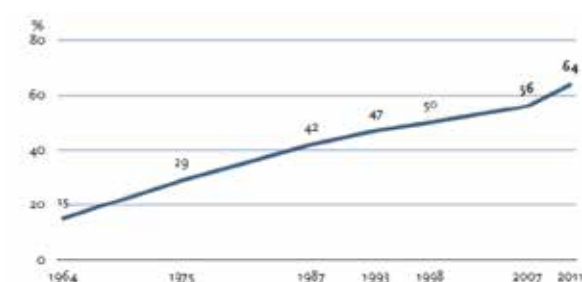

Font: Eurobarometer

Una altra dada molt interessant és que un 86% de la població de 7 a 15 anys a Dinamarca fa esport o practica exercici físic. Entre la població adulta (entre 16 i 92 anys) la pràctica esportiva també és molt alta i en continu augment, cosa que afavoreix també un augment en la salut de la població danesa.

Gràfic 12. Participació esportiva dels adults a Dinamarca, des de 1964

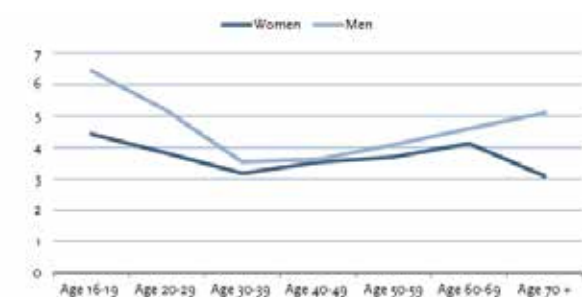
(percentatges)

Font: Danish Institute for Sports Studies

Gràfic 13. Temps dedicat a l'esport, per gènere

(hores)

Font: Danish Institute for Sports Studies

Es produeix una relació directa entre el nivell de formació de la població i la pràctica de l'esport: mentre el 47% de les persones amb formació primària fan esport, les persones amb educació superior el practiquen en un 70-72%. Aquesta situació se sosté en el temps: a la darrera enquesta corresponent al 2007 es reproduïa exactament el mateix comportament.

Resultats competitiu de Dinamarca

En l'àmbit competitiu internacional Dinamarca presenta uns registres que assenyalen un nivell d'èxit notable. Els resumim en els resultats obtinguts en les darreres olimpíades i en les diferents competicions internacionals del futbol, l'esport líder: mundial i Eu-

rocopa a nivell de seleccions nacionals, i Champions i Europa League, pel que fa a clubs.

a) Jocs Olímpics

Sobre la base de les cinc darreres olimpíades, les dades que caracteritzen la participació danesa en els jocs olímpics d'estiu són les que es recullen en el Quadre 20, on figuren, a més a més, les dades mitjanes corresponents a nou països històrics petits i també a Catalunya.

Quadre 20. Registres olímpics mitjans de Dinamarca i altres països* en els 5 darrers Jocs Olímpics d'estiu

Concepte	Dinamarca	Nou països petits*	Catalunya
Participants per olimpíada	101,2	101,3	77,0
Participants per milió d'habitants	18,7	13,4	11,3
Medalles per olimpíada	7,2	6,9	5,6
Medalles per 100 participants	7,1	6,3	7,3
Medalles per milió d'habitants	1,33	0,88	0,82

*Àustria, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, Irlanda, Noruega, Països Baixos, Suècia i Suïssa.

Font: Elaboració pròpia a partir de *Sports-reference* i l'Observatori Català de l'Esport

Amb una mica més de 100 atletes participants, Dinamarca obté una mitjana de 7,2 medalles a cada olimpíada. Si relacionem aquests dos registres per cada milió d'habitants, el país hi envia 18,7 atletes i obté 1,33 medalles. D'altra banda, l'eficiència de la participació és relativament alta, atès que s'obtenen 7,1 medalles per cada 100 participants.

Comparant els registres danesos amb altres països petits avançats, Dinamarca hi envia més atletes però alhora obté millors resultats relatius (més medalles per milió d'habitants) i és més eficient (més medalles per participant).

Comparats els registres catalans amb els de Dinamarca, Catalunya té menys participants, tant en valors absoluts com relatius a la població, i també obté menys medalles. En canvi, el nivell d'eficiència català és una mica superior al danès: 7,3 medalles per cada participant.

En qualsevol cas, estem davant un país amb un rendiment esportiu olímpic que sembla que està en sintonia amb el nivell d'implantació de l'esport i d'unes polítiques esportives també molt implicades en aquesta faceta de la societat.

b) Futbol

El futbol és el primer esport a Dinamarca, el que mobilitza més recursos econòmics, el que té més practicants, el que té més seguidors, etcètera, igual que a la

major part de països europeus. Compta amb més de 300.000 practicants i 1.614 clubs estan registrats a l'Associació Danesa de Futbol. Hi ha quatre lligues de futbol professional, on juguen els 60 millors equips de Dinamarca.

La selecció danesa de futbol va guanyar la Copa d'Europa el 1992, després de vèncer Alemanya a la final. En els campionats del món el millor registre el va obtenir el 1998, quan va caure a quarts de final contra Brasil.

Des de 1984 ençà, la selecció danesa de futbol ha participat en 5 dels 7 campionats mundials celebrats i en 7 de les 8 Eurocopes també celebrades. En aquest període, segons la nostra estimació, feta a partir de les classificacions obtingudes, el lloc que ocupa el país en el rànquing mundial de seleccions és el 21, i en el rànquing europeu ocuparia la novena posició. Si el rànquing es limita als anys en què ha participat en els campionats, la posició del país millora considerablement (vegeu Quadre 21).

Quadre 21. Alguns registres de la selecció danesa de futbol

Concepte	Mundial	Eurocopa
Campionats celebrats	7	8
Anys classificats	5	7
% d'anys de participació	57%	88%
Lloc rànquing global	21	9
Lloc rànquing anys de participació	12	8

Font: Elaboració pròpia a partir de FIFA i UEFA

Pel que a la participació dels clubs en competicions internacionals de futbol cal fer referència a la Champions i a l'Europa League. El nombre d'equips danesos que han participat anualment en aquestes competicions des de 1990 figura al Quadre 34.

La participació mitjana i els resultats obtinguts pels equips danesos en el període 1990-2013 (Quadre 35) mostren que en el període considerat hi ha de mitjana 1,17 equips que participen a la Champions i 3,39 a l'Europa League.

Els èxits danesos en aquest àmbit són els que es repeteixen en països petits sense grans equips amb projecció internacional. La millor classificació que ha obtingut un equip danès a la Champions durant aquest període de 23 anys ha estat uns vuitens de final; a l'Europa League els registres són una mica millors: tres equips han arribat a quarts de final.

Quadre 22. Nombre de clubs danesos de futbol participants en competicions europees 1990-2013

Temporada	CHAMPIONS	EURO LEAGUE
1990-1991	1	2
1991-1992	1	2
1992-1993	1	2
1993-1994	1	2
1994-1995	1	2
1995-1996	1	2
1996-1997	1	4
1997-1998	1	3
1998-1999	1	2
1999-2000	2	4
2000-2001	2	4
2001-2002	1	4
2002-2003	1	4
2003-2004	1	5
2004-2005	1	2
2005-2006	1	4
2006-2007	1	3
2007-2008	1	4
2008-2009	1	5
2009-2010	1	5
2010-2011	1	4
2011-2012	2	5
2012-2013	2	4

Font: UEFA

Aquestes dades permeten concloure que el futbol català, d'un nivell similar al danès (exclòs el F.C.Barcelona i l'Espanyol) tindria una bona representació en competicions internacionals de la UEFA amb tots els beneficis que això comportaria per als clubs catalans.

7. Cas d'estudi: la Federació Catalana de Futbol

La Federació Catalana de Futbol és la federació amb més federats a Espanya, amb 144.063 llicències la temporada passada, la integren 1.330 clubs (8.758 equips) i s'hi juguen 136.298 partits per cada any.

Analitzarem la situació actual de la Federació a nivell pressupostari alhora que el comparem amb la RFEF i veurem els possibles avantatges i inconvenients tant per la federació com pels clubs d'una Catalunya independent.

Anàlisi econòmica de la FCF i de la RFEF

L'any 2011 la FCF tenia un compte de pèrdues i guanys de 12 milions d'euros, el de la RFEF era de 112 milions.

Analitzem-ne els ingressos:

FCF			RFEF		
Per competicions	5.890.442 €	49%	16%	18.000.000 €	Per competicions
Subvencions de la RFEF	1.484.838 €	12%	17%	19.000.000 €	Loteries
Condonació deute Mútua	1.471.246 €	12%	7%	7.500.000 €	Llicències federatives
Patrocinadors	600.000 €	5%	23%	26.000.000 €	Publicitat i imatge
Cursos de formació	680.995 €	6%	25%	27.800.000 €	Drets TV
TOTAL	12.000.000			112.000.000	TOTAL

I les despeses:

FCF			RFEF		
Competicions	3.960.000 €	33%	59%	66.500.000 €	Competicions i seleccions
Personal	2.520.000 €	21%	13%	14.000.000 €	Personal
Bonificació Mútua	2.280.000 €	19%			
TOTAL	12.000.000			112.000.000	TOTAL

Diferències

Tal i com s'aprecia en les partides que són equivalents, les que estan marcades en groc, el volum en imports de la RFEF sempre és superior.

En el cas dels patrocinadors, la Federació Espanyola ingressa més de 43 vegades el que ingressa la FCF. Això és, en gran part, per la visibilitat que aconseguixen pel fet d'estar vinculats a la selecció absoluta i a la Copa del Rei.

Quan analitzem les competicions la diferència no és tan gran. Aquest fet es deu a que mentre a Catalunya es juguen totes les competicions territorials i de futbol base, a la Federació Espanyola només hi ha les llicències de jugadors professionals i de divisions d'honor. Així doncs, els 18 milions d'euros que ingressa la RFEF

estan molt vinculats a la selecció espanyola; per contra, si mirem els ingressos de la selecció catalana la mateixa temporada van ser de 350.000€ del partit de Nadal. Les distàncies s'incrementen, per exemple, l'any 2010 quan, després de quedar campiona del Mundial, la RFEF va incrementar la seva partida de competicions de 18 a 33 milions d'euros.

Cal fer especial menció als drets de TV, una partida inexistente per la FCF a causa del seu poc pes; per la RFEF suposa un 25% del total i 27,8 milions d'euros. Finalment, una última partida que cal tenir en compte és la loteria (La Quiniela), que dona 19 milions d'euros a la RFEF; a Catalunya no hi ha cap ingrés per aquest fet.

Avantatges i inconvenients d'una Catalunya independent per la FCF

Avantatges

- Possibilitat de participar en totes les competicions internacionals: Mundials, Eurocopes i Jocs Olímpics
- Representació dins dels estaments europeus i mundials del futbol, amb veu i vot
- Una major autonomia tant econòmica com esportiva
- Capacitat per generar recursos per l'exploració de noves vies o millorar acords existents
- Noves instal·lacions esportives conseqüència de l'augment de recursos (no es continua dependent de la RFEF)
- Millora de l'estructura professional de la Federació: caldrien perfils professionals que ara no es necessiten, per poder portar la selecció absoluta arreu del món
- Possibilitat de potenciar les escoles de formació de futbol base. L'augment de recursos reverteix en una major tecnificació dels jugadors.

Inconvenients

- Deixar de rebre subvencions per part de la RFEF. L'any 2011 es van rebre 1,5M€
- La més que probable participació del F.C. Barcelona i R.C.D. Espanyol a la lliga espanyola trauria interès a la lliga catalana

Avantatges i inconvenients d'una Catalunya independent pels clubs catalans

Avantatges

- Possibilitat de competir en competicions europees com la Champions League o l'Europa League
- Generació de nous recursos i increment d'alguns dels ja existents: entrades de competicions europees, drets de TV, premis de participació a competicions europees, possibles apostes esportives, etcètera. Vegeu aquest exemple de manera més específica:

Si ens comparem esportivament amb un país com

Dinamarca i creiem que la Federació Catalana podria ser com la danesa veiem que, a dia d'avui, ells tenen 2 representants a la Champions League i 4 a l'Europa League.

Si aconseguïssin superar les eliminatòries prèvies, la participació a la fase de grups de la Champions (independentment del resultat) suposa un ingrés directe de 8,6 milions d'euros per al club; en el cas de l'Europa League és de 1,3 milions. A més a més, hi ha premis per superar cada fase, per rendiment a la fase de grups i per drets de TV.

La temporada 2012-2013 els danesos van tenir dos representants que van arribar a la fase de grups d'aquestes competicions:

- el FC Nordsjaelland va arribar a la fase de grups de la Champions i va ingressar 20,4 milions d'euros (la meitat per drets de TV) i

- el FC Copenhagen va arribar a la fase de grups de l'Europa League i va ingressar 3,2 milions d'euros.

- Capacitat de fitxar i formar nous jugadors. Molts clubs s'hauran de professionalitzar més i això implicarà tenir clubs més sanejats i més competitius
- Millora de les instal·lacions existents, ampliació de grades o instal·lació de gespa natural a les instal·lacions
- Millora de la lliga catalana: millors jugadors, equips més professionals, més públic al camp, més seguiment per TV. S'ha calculat que a nivell de la FCF la nova lliga generaria 1,5 milions d'euros extra de VAB.
- Més ajudes de la FCF als clubs: programes per a millores en instal·lacions, bonificacions a la mutualitat, tecnificació i formació dels professionals del futbol, etcètera.

Inconvenients

- Les noves instal·lacions obligarien a certs clubs i Ajuntaments a fer inversions per adequar-se a normatives europees. És possible que calgués recórrer a finançament per tal de poder fer-hi front.
- És possible que al principi alguns clubs poguessin perdre algun espònsor d'àmbit estatal (ni els locals ni els que tenen molt negoci a Catalunya)

8. CONCLUSIONS

1) El sector de l'esport a Catalunya va generar en els anys 2009-2010 (últimes dades disponibles) un VAB de 2.396,6 milions d'euros de mitjana. Aquest volum representa un 1,34% del VAB total generat pel conjunt de l'economia catalana. Un 87% del VAB esportiu ve del sector privat (clubs esportius al davant de tot, seguits d'empreses industrials i de serveis, de mitjans de comunicació i altres), i el 13% restant correspon al sector públic (encapçalat per ensenyament esportiu, ajuntaments i Generalitat).

2) La importància econòmica del sector de l'esport a Catalunya és superior en 0,09 punts percentuals al pes que té en el conjunt de països de la UE un cop harmonitzats els valors catalans. El VAB del sector de l'esport català representa el 2% del VAB de l'esport a nivell de tota la UE.

3) Si es compara amb països concrets, el nivell d'importància del sector presenta aquests registres:

a) *Respecte a 7 països petits socialment i econòmicament avançats*, el pes del VAB del sector a Catalunya és idèntic a la mitjana d'aquests països. Individualment és inferior a Àustria, Dinamarca i Finlàndia, i superior a Irlanda, Països Baixos, Bèlgica i Suècia.

b) *Respecte als estats grans* (Alemanya, Espanya, França, Itàlia i el Regne Unit), el pes del VAB a Catalunya és superior a la mitjana, que és de l'1,13%. Individualment és inferior al del Regne Unit (1,52%) i a Alemanya (1,34%).

c) *Respecte a 6 nous estats europeus petits* (Eslovàquia, Eslovènia, Estònia, Letònia, Lituània i Txèquia), el sector de l'esport a Catalunya té un pes superior a la mitjana, que és de l'1,14%. Individualment a Eslovènia i a Estònia el sector té un major pes relatiu que a Catalunya.

4) Els nous països europeus que han sorgit al llarg dels darrers 25 anys són resultat de situacions diferenciades (desmembrament de la URSS, desmembrament de l'antiga Iugoslàvia i separació de Txecoslovàquia), amb el denominador comú que tots ells provenien d'economies planificades. No obstant això, de les experiències en matèria esportiva hem analitzat la participació d'aquests nous països en competicions internacionals. Els canvis més destacables respecte a la seva situació anterior són que a) passen individualment a enviar més participants a aquestes competicions, b) l'eficiència participativa (medalles/participants) baixa i c) passen a obtenir medalles individualment.

5) Dels països amb un perfil socioeconòmic més semblant a Catalunya, Dinamarca és el que té un sector de l'esport més desenvolupat, tant en matèria d'importància global, participació esportiva, registres en competicions internacionals, polítiques esportives i arrelament de l'esport en la societat. Aquest país pot constituir un referent interessant a emular per una Catalunya independent. En cas d'agafar Dinamarca com a referent i fent una comparació amb la situació actual de Catalunya, a curt termini l'esport català podria:

a) augmentar el nombre de participants als Jocs Olímpics tant a nivell absolut com per milió d'habitants,

b) augmentar el nombre de medalles obtingudes als Jocs Olímpics, tant a nivell absolut com per milió d'habitants i

c) augmentar el nombre d'equips professionals en futbol, així com el nombre d'equips representats a Champions i Europa League.

6) La incidència econòmica de la independència de Catalunya s'ha estimat sobre la base d'un conjunt de supòsits relatius a cada bloc d'activitat del sector. El resum d'afectació per sector seria:

a) augment de la despesa pública tant de la Generalitat com de l'Administració local,

b) augment dels diners disponibles per les Federacions Catalanes dedicats als esportistes i també a la despesa necessària a nivell tècnic i professional,

c) augment del nombre de treballadors al món de l'esport, bàsicament en les àrees esportives i tècniques de Federacions Catalanes i organismes esportius,

d) augment dels premis a esportistes així com de les beques i, per tant, més facilitats per aconseguir esdevenir professionals en un major nombre d'esports,

e) augment dels patrocinis i drets de televisió en alguns esports i

f) un possible boicot no afectaria a la indústria, comerç i serveis catalans del món de l'esport. En canvi, un augment de renda a causa de l'eliminació del dèficit fiscal permetria un augment de la despesa en esport i, per tant, del negoci generat en aquestes tres sectors.

7) Altres afectacions polítiques i organitzatives:

a) A nivell esportiu la independència comporta passar de no existir per la comunitat esportiva internacional, a ser un membre normal més a les competicions. A més, el que implica de reconeixement passar de no obtenir cap medalla com a país, a rebre'n

b) Activació del Comitè Olímpic Català

c) Reconeixement internacional de les Federacions Catalanes i del Comitè Olímpic Català

d) Augment de la diplomàcia esportiva internacional

e) Possibilitat d'acollir esdeveniments internacionals sense haver de passar per les Federacions Espanyoles i per tant de negociar-ho directament amb els organismes internacionals

f) Projecció de la Marca Catalonia al món, ja sigui a través de la identificació amb esportistes (germans Gasol, Xavi, Marc Márquez, Mireia Belmonte, etcètera), clubs (F.C.Barcelona, Joventut de Badalona, etcètera) com directament per l'existència de seleccions catalanes competint als Jocs Olímpics, Mundials i Europeus de tots els esports. Vinculació dels valors i èxits de l'esport a la marca país

8) Des del punt de vista econòmic, la independència tindria una incidència positiva sobre el sector de l'esport. D'acord amb les nostres estimacions realitzades a partir de supòsits més aviat conservadors, el VAB esportiu català creixeria un 7,4%, augmentant el pes del sector en el conjunt de l'economia catalana de l'1,34% actual al 1,44%. Això representaria un augment de 176,2 milions d'euros en el VAB del país. En un escenari optimista l'augment seria de 235,5 milions d'euros (representant fins a 1,47% del total català) mentre que en un escenari pessimista l'augment seria de 116,7 (1,40% del total). Això implicaria creació de riquesa i de llocs de treball associats.

IMPACTE ECONÒMIC DE LA INDEPENDÈNCIA
DE CATALUNYA EN L'ESPORT